

بوسني

Istinita vjera

Uvaženi šejh
Abdurrahman b. Hammad El-Umer
1473 - 1354هـ

من إصدارات

مؤسسة عبد الرحمن بن حمد آل العبد الوفي
ABDULRAHMAN H. AL OMAR CHARITABLE FOUNDATION

جمعية خدمة المحتوى
الإسلامي باللغات

Istinska vjera

Uvaženi šejh

Abdurrahman b. Hammad El-Umer

شركاء التنفيذ:

المحتوى الإسلامي

رواد الترجمة

جمعية الربوة

دار الإسلام

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع
الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص.

Telephone: +966114454900

ceo@rabwah.sa

P.O.BOX: 29465

RIYADH: 11557

www.islamhouse.com

Uvod i posveta

Najpotpunija zahvala (hamd) pripada Allahu, Gospodaru svjetova, neka su salavat (pohvala i počast) i selam (mir i spas) na sve Allahove poslanike, a zatim:

Ovo je poziv u spas, koji upućujem svakom razumnom, bio muškarac ili žena, nadajući od Allaha Svevišnjeg, Svemoćnog, da će njime obradovati onog ko je zalutao sa Njegovog puta, a mene i svakog onog ko bude učestvovao u njegovom širenju nagraditi obilnom nagradom. Pa kažem, a Allah je najbolji pomagač:

Znaj, o razumom obdareni, da ti nema spasa ni sreće na ovome, niti na budućem svijetu, osim uz sljedeće:

1. Da spoznaš Gospodara koji te je stvorio, da vjeruješ u Njega, i samo Njemu ibadet upućuješ.
2. Da spoznaš Vjerovjesnika kojeg je poslao tebi i svim ljudima, da vjeruješ u njega i da ga slijediš.
3. Da spoznaš istinsku vjeru, koju ti je tvoj Gospodar naredio, da vjeruješ i radiš po njoj.

Knjiga "Istinska vjera" koja je pred nama, pojašnjava ove velike stvari, koje si obavezan spoznati i shodno njima postupati. U fusnotama sam spomenuo određena pojašnjenja za koja sam smatrao da su potrebna, oslanjajući se pri tome na kur'ansko-hadiske tekstove, jer oni su jedini izvor za istinsku vjeru, mimo koje druga neće biti primljena kod Allaha.

Izbjegao sam slijepo slijedenje koje je odvelo u zabludu mnoge ljude. I spomenuo sam određene zabludjele skupine koje tvrde da

slijede istinu, ali su daleko od nje, kako bi se pripazili oni koji im se pripisuju ne znajući njihovo stanje, a i drugi mimo njih. Dovoljan mi je Allah i divan je On Zaštitnik!

Napisao: Potreban za Allahovim oprostom

Abdurrahman b. Hammad Alu-Umer

Profesor islamskih nauka

Prvo poglavlje: Spoznaja Allaha [1] Stvoritelja Veličanstvenoga

Znaj, o ti razumom obdareni, da je Allah, Gospodar svjetova, tvoj Gospodar koji te stvorio nakon što nisi postojao i u blagodatima te podizao. Razumni ljudi koji vjeruju u Allaha Uzvišenog¹, oni nisu Ga vidjeli svojim očima, ali su vidjeli dokaze koji ukazuju da On postoji, da stvara, uređuje i upravlja svim bićima, pa su Ga putem njih spoznali. Od tih dokaza su:

Prvi dokaz:

Kosmos, čovjek i život su stvari kojih nije bilo, pa su postale, imaju svoj početak i kraj, što ukazuje da su u potrebi za Onim Koji ih je stvorio. Novonastala stvar mora biti stvorena, a stvorenje mora imati Tvorca, i taj Tvorac je Allah Uzvišeni, Koji je o Svom Svetom Biću obavijestio da je Stvoritelj i Upravitelj svega. Ova obavijest je došla u knjigama koje je Allah Uzvišeni objavio Svojim poslanicima.

---

¹ Uzvišeni (te'ala): Riječ kojom se iskazuje veličanje i pohvala Allaha, te svojstvo da je On uzvišen i čist od bilo kakve mahane.

Allahovi Poslanici su dostavili ljudima Njegov govor, pozivali ih da vjeruju u Njega i da samo Njega obožavaju. Allah Uzvišeni je rekao u Svojoj Knjizi, Kur'anu Veličanstvenom:

﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ [الأعراف: 54].

{Zaista je Gospodar vaš Allah Koji je nebesa i Zemlju u šest dana stvorio, a zatim se nad Aršom uzvisio. On tamom noći dan prekriva i ona ga u stopu prati, a Sunce i Mjesec i zvijezde pokoravaju se Njegovoj naredbi. Samo On raspolaže stvaranjem i odlučivanjem! Uzvišen neka je Allah, Gospodar svjetova!} [El-Ea'raf: 54].

Opće značenje citiranog ajeta:

Uzvišeni Allah obaviještava sve ljude da je On njihov Gospodar, Koji ih je stvorio, i Koji je stvorio nebesa i Zemlju u šest dana², i obaviještava da se On uzvisio³iznad Arša (Allahov prijesto, op.prev.).

---

² Ova postepenost u stvaranju je zbog mudrosti koju zna Uzvišeni Allah, a On je svakako u stanju da stvori sva stvorenja odjednom, brže nego što je treptaj oka, jer nas je On obavijestio da, kada nešto želi, samo kaže: "Budi!" - i ono bude.

³ "Isteva 'ale-š-šej'i" u arapskom jeziku, koji je jezik Kur'ana, znači: "Uzvisiti se ('ala) i uzdići se (irtefe'a)". Allahovo uzvisenje iznad Arša, jeste Njegovo uzdizanje onako kako Njemu dolikuje, a način i kakvoću toga zna samo On. Ova riječ ne znači "zavladati" kao što to tvrde zabludjeli, koji negiraju svojstva kojim se Allah opisao i kojim su Ga opisali Njegovi poslanici, smatrajući da potvrđivanje stvarnog značenja svojstva vodi u poređenje Allaha sa stvorenjima. Ova njihova tvrdnja je neispravna, jer poređenje bi bilo da se kaže: "To i to svojstvo sličito tom i tom svojstvu stvorenja." Međutim, potvrditi svojstvo onako kako to dolikuje Allahu,

Arš se nalazi iznad nebesa, najuzvišeni je i najveće stvorenje, a Allah je iznad Arša. Međutim, On je istovremeno sa svim stvorenjima, Svojim znanjem, sluhom i vidom, ništa Mu od njih nije skriveno. Allah Uzvišeni nas obaviještava da je učinio noć da svojom tamom brzo prekriva dan. Također, nas obaviještava da je On stvorio sunce, mjesec i zvijezde, učinio ih potčinjenim Njegovoj volji, da plove Svemirom po Njegovoj naredbi, i da samo On stvara i svime upravlja. I da je On Veličanstveni, savršen u Svome Biću i svojstvima, da On daje beskrajno i trajno dobro, da je On Gospodar svjetova, Koji ih je stvorio i obasuo blagodatima.

Allah Uzvišeni je rekao:

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي

خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ [فصلت: 37].

{Među znakovima Njegovim su noć i dan, i Sunce i Mjesec. Ne činite sedždu ni Suncu ni Mjesecu, već činite sedždu Allahu, Koji ih je stvorio, ako samo Njemu ibadet činite.} [Fussilet: 37].

Opće značenje citiranog ajeta:

Allah Uzvišeni govori o znakovima koji ukazuju na Njega, pa navodi noć, dan, sunce i mjesec, i zabranjuje da se čini sedžda suncu i mjesecu, jer su oni stvorenja, a stvorenju se ne čini ibadet, jer je sedžda vrsta ibadeta. Allah Uzvišeni, u ovom, kao i u nekim drugim

---

bez poređenja, poistovjećivanja, ulaženja u kakvoću, negiranja i tumačenja u prenesenom značenju, jeste metodologija poslanika koju su slijedili naši dobri prethodnici iz prvih generacija (selefu salih). To je, ustvari, istina koju je vjernik obavezan slijediti, pa makar je napustila većina ljudi.

ajetima, naređuje da se sedžda čini samo Njemu, jer je On Tvorac i Upravitelj, Koji jedini zasluđuje da Mu se čini ibadet.

Drugi dokaz:

Allah je Tvorac muška i ženska, pa postojanje i muškaraca i žena ukazuje na Onog Ko ih je stvorio.

Treći dokaz:

Raznovrsnost jezika i boja. Ne postoje dvojica ljudi potpuno istog glasa ili potpuno iste boje, već je razlika među njima neminovna.

Četvrti dokaz:

Različitost sudbina. Neko je bogat, a neko siromašan, neko je vođa, a neko podređeni. I svi oni imaju razum i spoznaju, te se trude postići ono što nemaju, poput bogatstva, ugleda, lijepe žene. Međutim, niko od njih ne može postići osim ono što...

...mu je Allah odredio. U tome je velika mudrost koju hoće Allah Uzvišeni⁴, a to je iskušati ljude jedne drugima, da bi jedni drugima pomagali i koristili, tako da se ne izgube njihovi međusobni interesi i koristi.

Onome kome Allah Uzvišeni nije odredio materijalno bogatstvo na ovome svijetu, Allah nas obaviještava da mu je to dobro koje mu je uskraćeno na ovom svijetu, sačuvao za onaj svijet i da ga, ukoliko umre kao vjernik, čekaju uvećane džennetske blagodati. Međutim, i pored toga, Uzvišeni Allah daje siromasima određene odlike, u

---

⁴ Subhanehu: znači da je Allah čist i uzvišen od bilo kakvih mahana i nedostataka.

kojima uživaju, poput duševnog smiraja i zdravlja, a koje uglavnom ne posjeduju oni kojim je dat veliki imetak. Sve to je Allahova mudrost i pravda.

Peti dokaz:

San i istinito snoviđenje preko kojih Uzvišeni Allaha osobi otkriva nešto od gajba (nevidljivog svijeta), kao vid radosne vijesti ili upozorenja.

Šesti dokaz:

Duša, čiju suštinu poznaje samo Allah.

Sedmi dokaz:

Čovjek i ono što se nalazi u njegovom tijelu od čula, nervnog sistema, mozga, probavnog sistema itd.

Osmi dokaz:

Allah spušta kišu na mrtvu zemlju, pa niču biljke i drveće različitih oblika, boja, koristi i ukusa. I ovo je samo mali dio od stotina dokaza koje je Svemogući Allah spomenuo u Kur'anu, a za koje je rekao da su dokazi Njegovog postojanja, te da je On Tvorac i Upravitelj svega što postoji.

Deveti dokaz:

Fitra ili neiskvarena ljudska priroda sa kojom je Allah Uzvišeni stvorio sve ljude, vjeruje u postojanje Allaha, svog Tvorca i Upravitelja. Tako da onaj ko negira ovu činjenicu, obmanjuje i laže

sam sebe, čineći svoju dušu nesretnom. Poput komunista⁵, koji živi nesretno, a nakon toga će završiti u Vatri, zbog toga što je negirao Tvorca Koji ga je stvorio iz ničega i podario mu blagodati, osim da se pokaje i povjeruje u Allaha, Njegovu vjeru i Njegovog Poslanika.

Deseti dokaz:

Beričet je uvećano dobro koje se nalazi u nekim stvorenjima, poput ovaca. Suprotno beričetu je gubitak, kao što je slučaj u psima i mačkama.

***

Jedno od Allahovih svojstava jeste i to da je On:

Prvi, Koji nema početka, Živi Vječni, Koji ne umire i ne završava, Neovisni, Samoopstojeći, Koji nije u potrebi ni za kim i Koji je Jedan i nema sudruga. Allah Uzvišeni je rekao:

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (1) اللَّهُ الصَّمَدُ (2) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (3) وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (4)﴾
[الإخلاص: 1-4].

{Reci: "On je Allah - Jedan! [1] Allah je Utočište svakom! [2] Nije rodio i rođen nije, [3] i niko Mu ravan nije!"} [4]. [El-Ihlas, 1-4]

Značenje ajeta:

Kada su nevjernici upitali Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je pečat poslanstvu, o Allahovom opisu, On je objavio ovu suru i u njoj mu naredio da im kaže:

---

⁵ Sličan njemu je i ateista, (jer tvrde da ne vjeruju u postojanje Boga).

Allah je jedan, nema sudruga, On je Živi, Vječni, Upravitelj, Onaj Koji jedini posjeduje aposlutnu vlast nad svemirom, ljudima i svime, i obaveza je ljudima da se samo Njemu obraćaju za svoje potrebe.

Nije rodio, niti je rođen, pa stoga ne posjeduje sina, kćerku, oca ili majku. Sve to On izričito negira, kako u ovoj, tako i u nekim drugim surama, jer su porijeklo i rađanje svojstva stvorenja. Uzvišeni Allah je porekao riječi kršćana da je Isa Njegov sin, i riječi Jevreja da je Uzejr Njegov sin, kao i riječi nekih drugih da su meleki Njegove kćeri, i ukorio ih zbog ružnoće ovog ništavog govora.

Uzvišeni Allah obaviještava da je On stvorio Isa-a, alejhi selam, bez oca, svojom moći, kao što je stvorio Adema, oca čovječanstva, od zemlje, i kao što je stvorio Havu, majku čovječanstva, od Ademovog rebra, a zatim je stvorio potomke Adema od muške i ženske tekućine. Na početku je sve stvorio iz ničega, a nakon toga je učinio zakon i sistem kojeg niko mimo Njega ne može promijeniti. A ako Allah bude želio da promijeni ovaj sistem, On će to učiniti kako bude želio.

Kao što je stvorio Isa-a, alejhi selam, od majke, bez oca, te učinio da govori u bešici, i kao što je učinio da se Musaov, alejhi selam, štap probliči u zmiju, i da njime udari po moru, pa se ono razdvojilo, a on onda sa svojim narodom prošao kroz njega, i kao što je rascijepio mjesec posljednjem Poslaniku, Muhammedu, **sallallahu alejhi ve sellem**, i učinio da ga drvo selami i da životinja pred ljudima progovori i svjedoči da je on poslanik, riječima: "Svjedočim da si ti Allahov Poslanik", i kao što je na buraku (stvorenje iz nevidljivog svijeta, koje leti i prelazi velike razdaljine enormnom brzinom) prenesen iz Mekke u Jesrusalim, a potom uzdignut sa Džibrilom iznad nebesa, gdje je Allah sa njim govorio, i propisao mu tom prilikom obavezne namaze, a potom se spustio u mekanski Harem,

na zemlji, vidjevši na svom putu stanovnike svakog neba, i sve to u jednoj noći, prije pojave zore. Kazivanje o israu ili noćnom putovanju i uzdignuću na nebese ili miradžu, je preneseno u Kur'anu, hadisima i knjigama historije.

***

Neka od Allahovih svojstava kojim je Sebe opisao i kojim su Ga opisali Njegovi poslanici su:

1. Sluh, vid, znanje, moć i volja. On sve čuje i vidi, i ništa ne može zakloniti Njegov sluh i vid.

On zna šta se nalazi u maternicama i šta prsa skrivaju, zna ono što je bilo i što će biti. On sve može i kada nešto želi, samo kaže: "Budi!" - i ono bude.

2. Govori što hoće i kada hoće: On je govorio Musau i Muhammedu, pečatu poslanstva, sallallahu alejhma ve sellem. Kur'an je Allahov govor, slovima i značenjem, objavljen je Muhammedu, **sallallahu alejhi ve sellem**. Govor je Njegovo svojstvo, nije stvoren (jer svojstva Stvoritelja su sastavni dio Njegovog Svetog Bića, i nisu stvorena, op.prev.), kao što kažu zablude mutezile⁶.

---

⁶ Mutezile (racionalisti) su zabudjela sekta koja je iskrivila značenje Allahovih imena, pogrešno ih tumačeći na način kako to nisu htjeli Allah Uzvišeni i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

3. Lice, dvije ruke, uzdizanje, spuštanje⁷, zadovoljstvo i srdžba. On je zadovoljan Svojim robovima vjernicima, a srdi se na nevjernike, i one koji čine ono što izaziva Njegovu srdžbu. Njegovo zadovoljstvo i srdžba su poput ostalih svojstava, nemaju sličnosti sa svojstvima stvorenja, ne tumače se dalekim značenjima, niti se zalazi u njihovu kakvoću.

Kur'anom i sunnetom je potvrđeno da će vjernici svojim očima vidjeti Allaha Uzvišenog na Sudnjem danu i u Džennetu. Svojstva Uzvišenog Allaha su detaljno spomenuta u Kur'anu i hadisima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa tamo pogledaj za više informacija.

***

Svrha zbog koje je Allah Uzvišeni stvorio ljude i džinne

O razumom obdareni, ako si spoznao da je Allah tvoj Gospodar koji te je stvorio, onda znaj da te nije stvorio uzalud, nego radi ibadeta, a dokaz tome su ajeti:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ (56) مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا﴾

(57) إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿(58)﴾ [الذاريات: 56-58].

{Džine i ljude sam stvorio samo zato da Meni u ibadetu budu.} {Ja ne tražim od njih opskrbu niti želim da me hrane,} {Opskrbitelj je jedino Allah, Snažni i Silni!} [Ez-Zarijat, 56-58].

---

⁷ Dokaz tome je hadis u kojem stoji: "Naš Uzvišeni Gospodar se spušta na zemaljsko nebo u zadnjoj trećini svake noći i govori: "Ko me doziva (dovom), pa da mu se odazovem, ko od Mene traži, pa da mu podarim, ko od Mene moli oprost, pa da mu oprostim?" (Buhari, 7494., Muslim, 758., Tirmizi, 3498.)

Opće značenja ajeta:

U prvom ajetu Uzvišeni Allah nas obavještava da je stvorio džine (⁸i ljude kako bi samo Njega obožavali. U drugom i trećem ajetu kazuje da je On neovisan, da Mu od robova ne treba nikakva opskrba niti hrana, jer je On Opskrbitelj Jaki, samo On daje opskrbu, spušta kišu i daje hranu iz zemlje.

Kada je riječ o drugim stvorenjima na Zemlji, Allah ih je stvorio zbog čovjeka kako bi se njima pomogao u pokornosti Njemu, te kako bi se prema njima odnosio shodno Njegovom zakonu (Šerijatu). Svako stvorenje, kretanje i mirovanje u kosmosu, Allah je dao zbog određene mudrosti koju je pojasnio u Kur'anu i koju, poznaju učenjaci vjere, shodno nivou postignutog znanja. Različitost životnog vijeka, opskrbe, događaja i nevolja, sve to biva Allahovom dozvolom, kako bi time iskušao razumom obdarene robove. Onaj koji bude zadovoljan Allahovom odredbom, pokori Mu se čineći djela kojima je On zadovoljan, postići će sreću i Njegovo zadovoljstvo na ovome i nakon smrti na budućem svijetu. Onaj koji nije zadovoljan Njegovom odredbom i ko Mu se ne pokori, snaći će ga Allahova srdžba i bit će nesretan na oba svijeta.

Allaha molimo za Njegovo zadovoljstvo, a utječemo Mu se od Njegove srdžbe.

***

Proživljenje nakon smrti, obračun, naknada za djela, Džennet i Vatra

---

⁸ Džini su razumna bića koja su stvorena da čine ibadet Allahu, kao i ljudi. Oni žive sa ljudima na Zemlji, ali ih ljudi ne vide.

O razumom obdareni, ako si spoznao da te Allah stvorio da Mu ibadet činiš, onda znaj da je On objavio poslanicima u svim knjigama, da ćeš biti proživljen nakon smrti, i da će te shodno tvojim djelima, nagraditi ili kazniti. To je zbog toga što se čovjek, nakon smrti, seli iz kuće rada i prolaznosti, u kuću vječnosti i nagrade ili kazne. Kada se okonča čovjekov životni vijek, koji mu je Allah odredio, Allah naredi meleku smrti da mu uzme dušu iz tijela, pa umire kušajući gorčinu smrti, prije nego mu izađe duša. Kada je riječ o duši, Allah će dati da ona boravi u Džennetu, kući blagodati, ako je vjerovala u Allaha i bila Mu pokorna. A ako je bila nevjernička i poricala oživljenje i polaganje računa nakon smrti, Allah će dati da boravi u Vatri, kući patnje, sve dok ne nastupi kraj svijeta i Sudnji dan, te umru sva stvorenja i ostane samo Allah. Nakon toga, Allah će oživjeti sva stvorenja, pa čak i životinje, i svaku dušu će vratiti u njeno tijelo, kojeg će učiniti potpunim kao što ga je i prvi put stvorio. To će učiniti kako bi ljudi polagali račun i dobili adekvatne naknade za svoja djela, bez obzira bili muškarci ili žene, vladari ili podanici, bogataši ili siromasi. Nikome se neće učiniti nepravda, potlačeni i onaj kome je učinjena nepravda će uzeti svoje pravo kod onoga ko mu je nepravdu učinio, pa čak i životinje će namiriti svoja prava jedna od drugih i od onih koji su im nepravdu učinili, a potom će svakoj od njih biti rečeno: "Budi zemlja!" - jer životinje ne idu u Džennet niti u Vatru. Ljudima i džinima će se dati njihove naknade shodno djelima koja su činili, pa će u Džennet uvesti one koji su Njega vjerovali, bili Mu pokorni i slijedili poslanike, pa makar bili najsiromašniji ljudi, a u Vatru će uvesti nevjernike koji su poricali postojanje Vatre, pa makar bili najbogatiji i najugledniji ljudi na dunjaluku. Uzvišeni je rekao:

﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ [الحجرات:13].

{Najugledniji od vas kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji; Allah je, uistinu, Onaj Koji sve i u potpunosti zna.} [El-Hudžurat: 13].

Džennet je kuća blagodati i uživanja. U njemu se nalaze razne vrste blagodati koje niko od stvorenja ne može pojmiti. U njemu postoji stotinu stepena, na svakom stepenu njegovi stanovnici, shodno jačini vjerovanja i pokoravanja Allahu. Stanovnici najnižeg stepena imat će mnogo više nagrade i blagodati od najimućnijeg vladara na dunjaluku.⁹

Vatra, Allah nas sačuvao od nje, je mjesto patnje na onome svijetu, nakon smrti. U njoj se nalaze razne vrste patnji i kazni na čiji spomen se srca prestraše i oči zasuze.

Da je smrt prisutna na onome svijetu, stanovnici Vatre bi odmah umrli kada bi je vidjeli. Međutim, smrt je samo jedna, kojom čovjek seli sa ovog na onaj svijet. U Kur'anu se spominju potpuni opis smrti, proživljenja, obračuna, nagrade, kazne, Dženneta i Vatre, a ono što smo spomenuli upućuje na to.

---

⁹ Zbog onoga što je došlo u hadisu Mugire b. Šu'be, radijallahu anhu, koji prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Musa je upitao svoga Gospodara: 'Ko će u Džennetu imati najniži stepen?' On je kazao: 'Čovjek koji će doći nakon što sve džennetlije uđu u Džennet.' Njemu će se kazati: 'Uđi u Džennet.' Rob će kazati: 'Kako Gospodaru moj, kada su svi tamo već zauzeli svoje položaje i dobili šta su zaslužili?'" Reći će mu se: 'Da li bi bio zadovoljan kada bi ti se dalo poput imanja nekog od zemaljskih vladara?' On će odgovoriti: 'Bio bih zadovoljan.' Kazat će mu se: 'Tebi pripada toliko i još toliko i još toliko.', a nakon petog puta je kazao: 'Zadovoljan sam Gospodaru.' Kazat će se: 'Tebi pripada sve to i još deset puta toliko. Imat ćeš što ti duša poželi, i što ti se očima sviđa.' On će reći: 'Zadovoljan sam Gospodaru.' Upitao je: 'A ko onda ima najveći stepen?' On će kazati: 'To su oni kojima sam Ja nagradu Svojom rukom pripremio, koje sam posebno odabrao i počastio i na sve to Svoj pečat stavio. To oko nije vidjelo, niti uho čulo, niti je iko takvo nešto mogao zamisliti.'" (Muslim, 189).

Mnogobrojni su dokazi koji ukazuju na proživljenje nakon smrti, obračun, nagradu i kaznu. Allah Uzvišeni je rekao:

﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى﴾ [طه: 55]

{Od zemlje vas stvaramo i u nju vas vraćamo i iz nje ćemo vas i drugi put izvesti.} [Taha, 55]. I rekao je:

﴿وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ﴾ [يس: 78].

{i Nama navodi primjer, a zaboravlja kako je stvoren, i govori: "Ko će oživiti kosti, kad budu truhle?"} [Ja-sin: 78-79]. I kaže Uzvišeni:

﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكِ عَلَى اللَّهِ

يَسِيرٌ﴾ [التغابن: 7].

{Nevjernici misle da neće biti oživljeni. Reci: "Hoćete, Gospodara mi moga, sigurno ćete biti oživljeni, pa ćete o onom što ste radili, doista, biti obaviješteni!", a to je Allahu lahko.} [Et-Tegabun: 7].

Opće značenje ajeta:

1. U prvom ajetu Allah nam kazuje da je stvorio ljude od zemlje, onda kada je stvorio Adema, praoca ljudi, od ilovače. Zatim nam kazuje da će ih, nakon smrti, vratiti u kaburove, kao počast njima. A potom da će ih oživjeti po drugi put, pa će izlaziti iz svojih kaburova, od prvih do posljednjih, pa će ih obračunati za djela koja su činili i svakom dati adekvatnu naknadu za njegova djela.

2. U drugom ajetu, Allah odgovara nevjernicima koji poriču proživljenje, čudeći se oživljenju kostiju nakon što istruhnu, te im potvrđuje da će one biti oživljenje, jer On je Taj Koji ih je i prvi put stvorio iz ničega.

3. U trećem ajetu Allah Uzvišeni odgovara nevjernicima koji poriču proživljenje nakon smrti da je njihova tvrdnja ništavna, te naređuje Poslaniku, **sallallahu alejhi ve sellem**, da se zakune Allahom da će biti oživljeni, a potom obavješteni o svojim djelima, za koja će potom biti kažnjeni, i da je to Allahu lahko.

U drugom ajetu Allah Uzvišeni kazuje da će one koji poriču proživljenje i patnju u Vatri, kazniti džehenemskom vatrom, i da će im u njoj biti rečeno:

﴿ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ [السجدة: 20].

{Iskusite kaznu u Vatri koju ste poricali!} [Es-Sedžda: 20].

Zapisivanje i čuvanje čovjekovih djela i riječi:

Allah Uzvišeni nas je obavijestio da je unaprijed znao sve ono što će čovjek reći i uraditi, bilo dobro ili zlo, tajno ili javno, i da je sve to bilo zapisano kod Njega u Levhi mehfuzu (Ploči pomno čuvanoj), prije nego je stvorio nebesa, Zemlju, čovjeka i dr. I da je pored toga, postavio po dva meleka sa svakim čovjekom, jednog sa desne strane koji zapisuje dobra djela, i jednog sa lijeve strane koji zapisuje grijehe, ništa im od dijela ne promiče. I obavijestio nas je da će svakom čovjeku, na Danu obračuna, biti uručena knjiga njegovih djela i riječi, koju će čitati i ništa od toga neće poricati. A onome ko bude nešto od zapisanog porekao, Allah će učiniti da progovore njegov sluh, vid, ruke, noge i koža, te da posvjedoče sve što je radio.

U Kur'anu Časnom se to detaljno pojašnjava, Uzvišeni Allah kaže:

﴿مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ [ق: 18].

{On ne izusti nijednu riječ, a da pored njega nema nadziratelj spremni.} [Kaf: 18]. I kaže Uzvišeni:

{A nad vama bdiju čuvari, kod Nas cijenjeni pisari, koji znaju ono što radite.} [El-Infitar: 10-12].

[10] Zbog onoga što je došlo u hadisu Mugire b. Šu'be, radijallahu anhu, koji prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Musa je upitao svoga Gospodara: 'Ko će u Džennetu imati najniži stepen?' On je kazao: 'Čovjek koji će doći nakon što sve džennetlije uđu u Džennet.' Njemu će se kazati: 'Uđi u Džennet.' Rob će kazati: 'Kako Gospodaru moj, kada su svi tamo već zauzeli svoje položaje i dobili šta su zaslužili!?' Reći će mu se: 'Da li bi bio zadovoljan kada bi ti se dalo poput imanja nekog od zemaljskih vladara?' On će odgovoriti: 'Bio bih zadovoljan.' Kazat će mu se: 'Tebi pripada toliko i još toliko i još toliko.', a nakon petog puta je kazao: 'Zadovoljan sam Gospodaru.' Kazat će se: 'Tebi pripada sve to i još deset puta toliko. Imat ćeš što ti duša poželi, i što ti se očima sviđa.' On će reći: 'Zadovoljan sam Gospodaru.' Upitao je: 'A ko onda ima najveći stepen?' On će kazati: 'To su oni kojima sam Ja nagradu Svojom rukom pripremio, koje sam posebno odabrao i počastio i na sve to Svoj pečat stavio. To oko nije vidjelo, niti uho čulo, niti je iko takvo nešto mogao zamisliti.'" (Muslim, 189).

Uzvišeni Allah nas obaviještava da je odredio svakom čovjeku dva meleka, jednog s desne strane, koji zapisuje dobra djela, a drugog s lijeve, koji zapisuje loša djela. I da su oni cijenjeni melec, pisari, koji imaju moć da zapišu sva njihova djela i moć da znaju sve ono što rade. A sve to je već zapisano kod Njega u Pločni pomno čuvanoj, prije nego su uopšte stvoreni.

Šehadet (svjedočenje):

Svjedočim da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik. Svjedočim da su Džennet i Vatra istina i da je Sudnji dan istina, koji će sigurno nastupiti, u što sumnje nema. Svjedočim da će Allah oživjeti one koji su u kaburovima kako bi polagali račun i dobili ono što su zaslužili, te da je istina sve ono što je Allah kazao u Svojoj Knjizi, i što je došlo u Sunnetu Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Pozivam te, o razumni čovječe, da povjeruješ u ovaj šehadet, da ga javno obznaniš i po njegovim značenjima postupaš. To je put uspjeha.

Drugo poglavlje: Spoznaja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

O ti koji si razumom obdaren, ako si spoznao da je Allah tvoj Gospodar koji te je stvorio i koji će te oživjeti, kako bi polagao račun za djela, onda znaj da je Allah tebi i svim ljudima poslao poslanika, i naredio ti da mu se pokoravaš i da ga slijediš. Jer nema puta za spoznaju ispravnog načina činjenja ibadeta osim slijedenjem Poslanika i činjenjem ibadeta onako kako ga je on činio.

Ovaj plemeniti poslanik, koji je poslednji Allahov poslanik poslan svim ljudima, u kojeg su svi oni obavezni vjerovati i slijediti ga, on je Muhamed, sallallahu alejhi ve sellem. Radosnu vijest o njegovoj pojavi su još prenijeli Musa i Isa, alejhima selam, na više od četrdeset mjesta u Tevratu i Indžilu, koju su Jevreji i kršćani u njima čitali, prije nego što su ih iskrivili.¹⁰

---

¹⁰ Pogledati: Radosne vijesti o pojavi Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kao što je prenešeno u Tevratu i Indžilu, u knjizi: El-Dževabus-sahih limen beddele

Taj plemeniti vjerovjesnik koji je pečat poslanika, poslan svim ljudima, je Muhammed sin Abdullaha sin Abdul-Muttaliba, Hašimija iz plemena Kurejš, **sallallahu alejhi ve sellem**. On je najčasniji i najiskreniji čovjek koji je iz najuglednijeg plemena na Zemlji, čije porijeklo vodi do Allahovog vjerovjesnika Ismaila sina Allahovog vjerovjesnika Ibrahima. Pečat poslanika, Muhammed, **sallallahu alejhi ve sellem**, je rođen u Mekki, 570. godine nove ere. U noći njegovog rođenja, u momentu porođaja kada je ugledao ovaj svijet, cijeli svemir je obasjan velikim svjetlom koje je zadivilo ljude, što je zabilježeno u knjigama historije. U tom trenutku su popadali kipovi Kurejšija kojima se klanjaju kod Kabe u Meki, a zatresli su se i dvorci Kisre, vladara Perzijanaca, pri čemu se urušilo desetina terasa i ugasila vatra Perzijanaca, koju obožavaju, a nije bila ugašena dvije hiljade godina prije toga.

Sve ovo je bila Allahova obznana stanovnicima Zemlje, da se rodio posljednji poslanik koji će porušiti kumire koji se obožavaju pored Allaha, i pozvati Perzijance i Bizantijce da uđu u istinsku vjeru, da samo Allaha obožavaju. Pa ukoliko odbiju, on će se sa svojim sljedbenicima protiv njih boriti, pa će ih Allah pomoći i vjeru, Allahovo svjetlo na Zemlji, proširiti. I sve ovo se zaista desilo kada je Muhammed, **sallallahu alejhi ve sellem**, postao Allahov poslanik.

Allah je odlikovao pečata poslanika, Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**, nad njegovom braćom, prethodnim poslanicima, sa nekoliko stvari:

---

dinel-Mesih (prvi tom), čiji je autor šejhul-islam Ibn Tejmijje. Pogledati i: Hidajetul-Hajara, Ibnul-Kajjim, Es-siretun-nebevijjeh, Ibn Hišam i Mudžizatun-nubuvveh u Tarihu Ibn Kesira i dr.

Prvo: On je pečat poslanika, pa nakon njega nema poslanika, ni vjerovjesnika.

Drugo: Njegova poslanica je svim ljudima. Onaj ko ga bude slijedio i pokoravao mu se, postaće od njegovog ummeta i ući će u Džennet, a onaj koji mu bude nepokoran, ući će u Vatra. Čak su i jevreji i kršćani obavezni da ga slijede, a onaj koji ga ne bude slijedio i u njega vjerovao, takav je nevjernik u Musaa, Isaa i sve vjerovjesnike. Musa, Isa i svi vjerovjesnici nemaju ništa sa onim ko odbije slijediti Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**, jer im je Allah naredio da prenesu radosnu vijest o njegovom dolasku i da pozovu svoje narode da ga slijede kada se pojavi. I jer je vjera s kojom ga je Allah poslao, ista ona vjera u koju su pozivali i svi ostali poslanici, s tim da je Allah upotpunio i olakšao vjeru sa njegovom, **sallallahu alejhi ve sellem**, poslanicom. Zato, nikome nije dozvoljeno da uzme neku drugu vjeru mimo islama, sa kojim ga je Allah poslao, jer je to upotpunjena, savršena vjera s kojom je Allah dokinuo sve prijašnje vjerezakone i jer je to istinska vjera, čija je autentičnost zagarantovana.

Dok su judaizam i kršćanstvo iskrivljeni i ne predstavljaju vjeru, koju je Allah Uzvišeni izvorno objavio. Svaki musliman koji slijedi Muhammeda, ujedno se smatra i sljedbenikom Musaa, Isaa i svih drugih vjerovjesnika. Dok svako onaj ko nije u islamu, smatra se nevjernikom u Musaa, Isaa i sve druge vjerovjesnike, pa makar tvrdio da ih slijedi.

Zbog toga, je određen broj jevrejskih i kršćanskih svećenika, koji su bili razumni i pravedni, povjerovao u Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**, i pohrlio u islam.

***

Mudžize¹¹(nadnaravne pojave) Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**

Učenjaci koji su izučavali životopis Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**, pobrojali su nadnaravne pojave koje ukazuju na njegovu istinitost, i taj broj premašuje hiljadu. Neke od njih su:

1. Pečat vjerovjesništva kojeg je Allah učinio između njegovih plečki, poput mladeža u obliku natpisa Muhammed, Allahov Poslanik¹².

2. Kada bi hodao po vrelom ljetnem suncu, oblaci bi ga pratili i pravili mu hladovinu.

3. Kamenčići su veličali Allaha u njegovim rukama, a drveće mu je nazivalo selam.

4. Njegova kazivanja o događajima iz budućnosti, koji će se dešavati pred smak svijeta. Te pojave i događaji se događaju jedan po jedan, baš onako kako je i rekao.

Spomenute pojave koje se dešavaju nakon smrti poslanika Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**, pa sve do kraja svijeta, o kojima ga je obavijestio Allah Uzvišeni, zapisane su u knjigama hadisa i knjigama koje govore o predznacima Sudnjeg dana, poput: En-Nihaje od Ibn Kesira, El-Ahbarul-Muš'a'a fi ešratis-sa'a, poglavlja o iskušenjima i krvavim ratovima u knjigama hadisa. I ove mudžize su slične mudžizama vjerovjesnika prije njega.

---

¹¹ U Kur'anu se one nazivaju ajetima (znakovima), što je ispravnije, a izraz mudžize je upotrebljen jer označava pojave koje su nadnaravne.

¹² Bio je kružnog oblika poput mjeseca, veličine golubijeg jajeta.

Međutim, Allah je njega odlikovao jednom mudžizom koja će trajati dok je svijeta, i koja nije data nikome prije njega. Radi se o Kur'anu za kojeg je Allah obećao da će ga sačuvati autentičnog, pa ga neće moći dotaći nijedna falsifikatorska ruka, biti iskriviti. A kada bi ga neko pokušao falsifikovati, makar i samo jedno slovo, to bi se razotkrilo, jer su milioni štampanih mushafa prošireni među muslimanima, nijedan se ne razlikuje od drugog, čak ni u jednom slovu.

Kada su u pitanju verzije Tivrata i Indžila, one su mnogobrojne i različite, iz razloga što su ih Jevreji i kršćani, kojima je bilo prepušteno njihovo čuvanje, iskrivili. Dok, kada je u pitanju Kur'an, njegovo čuvanje Uzvišeni Allah nije prepustio nekom drugom, već je to preuzeo na Sebe, rekavši:

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ [الحجر: 9].

{Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti!} [El-Hidžr: 9].

Racionalni dokazi i dokazi iz Kur'ana ukazuju da je Kur'an Njegov govor i da je Muhammed Allahov poslanik.

Od logičnih i racionalnih dokaza, koji ukazuju da je Kur'an govor Svemogućeg Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik, je i to što je Allah izazvao nevjernike Kurejšije, koji su tvrdili da Kur'an nije Allahov govor i negirali da je Muhammed, **sallallahu alejhi ve sellem**, Allahov poslanik, slično kao i drugi u prijašnjim narodima koji su vjerovjesnike utjerivali u laž, Allah ih je izazvao da smisle nešto slično Kur'anu, pa to nisu bili u stanju, unatoč tome što je to njihov jezik, i što su bili najrječitiji ljudi, i što je među njima bilo velikih govornika, retoričara i pjesnika. Potom ih je izazvao da smisle deset lažnih sura, pa ni to nisu bili u stanju. A onda ih je izazvao da smisle

makar jednu suru, ali ni to nisu mogli. Zatim je Allah objavio njihovu nemoć, i nemoć svih džina i ljudi da sačine nešto slično Kur'anu, čak i kad bi jedni drugima pomagali u tome, rekavši:

﴿قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ

بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾ [الإسراء: 88].

{Reci: 'Kad bi se svi ljudi i džini udružili da sačine jedan ovakav Kur'an, oni, kao što je on, ne bi sačinili, pa makar jedni drugima pomagali.'} [El-Isra: 88].

Da je Kur'an govor Muhammeda ili nekog drugog čovjeka, tada bi...

...neko ko je rječit i ko poznaje arapski književni jezik, mogao načiniti nešto slično njemu. Međutim, on je Allahov govor, a nedostižnost i uzvišenost Allahovog govora nad govorom ljudi, jeste kao uzvišenost Allaha nad ljudima.

I kao što Allah nema Sebi ravnog, tako ni Njegovom govoru nema ništa slično. Iz ovoga je jasno da je Kur'an Allahov govor i da je Muhammed Njegov Poslanik, jer govor Allaha ne donosi osim Njegov Poslanik. Allah Uzvišeni je rekao:

﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ

عَلِيمًا﴾ [الأحزاب: 40].

{Muhammed nije otac nijednom od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i pečat, posljednji vjerovjesnik - a Allah sve dobro zna.} [El-Ahzab: 40]. I rekao je:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ [سبأ: 28]

{Mi smo te poslali baš svim ljudima kao donositelja radosnih vijesti i upozoritelja, ali većina ljudi ne zna.} [Sebe': 28]. I rekao je:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ [الأنبياء: 107]

{A tebe smo samo kao milost svjetovima poslali.} [El-Enbija: 107].

Opće značenja ajeta:

1. Uzvišeni Allah nas obaviještava u prvom ajetu da je Muhammed, **sallallahu alejhi ve sellem**, Njegov poslanik svim ljudima, i da je on pečat poslanstva, poslije kojeg nema poslanika. I obaviještava nas kako ga je odabrao da nosi Njegovu poslanicu i bude pečat njegovih glasnika, znajući da je on najbolji čovjek za tu misiju.

2. Uzvišeni Allah kaže u drugom ajetu da je poslao Svoga poslanika Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**, svim ljudima, bijelima i crnima, Arapima i nearapima, i obaviještava nas da većina ljudi ne zna istinu, pa zbog toga lutaju i nevjeruju, jer ne slijede Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**.

3. A u trećem ajetu, obraća se Svome poslaniku Muhammedu, **sallallahu alejhi ve sellem**, govoreći mu da ga je poslao kao milost svim svjetovima. Znači, on je Allahova milost, kojom je ukazao Svoju počast ljudima, pa onaj ko povjeruje u njega i bude ga slijedio, takav je prihvatio Njegovu milost i pripašće mu Džennet. Ko ne vjeruje u Muhammeda i ne slijedi ga, odbacio je Allahovu milost i zaslužuje Vatra i bolnu kaznu.

Poziv u vjerovanje u Allaha i Njegovog Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**:

Pozivamo te - o razumom obdareni - da vjeruješ u Allaha kao Gospodara, i u Muhammeda kao Njegovog poslanika, i pozivamo te da ga slijediš i radiš prema vjerozakonu s kojim ga je Allah poslao, a to je vjera islam čiji je izvor veličanstveni Kur'an – Allahov govor – i hadisi Pečata poslanika, Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**, koji su od njega ispravno preneseni. Jer ga je Allah sačuvao i pa ne zapovijeda osim po zapovijedi Njegovoj, i ne zabranjuje osim onoga što je On zabranio. Zato iz srca reci: Ja vjerujem da je Allah moj Gospodar i moj jedini Bog, i reci vjerujem da je Muhammed Njegov poslanik, i slijedi ga; Nema ti spasa osim tako.

Allah meni i tebi podario sreću i spas. Amin.

***

Treće poglavlje: Spoznaja istinske vjere - islama

Ako si spoznao - o razumni čovječe - da je Allah Uzvišeni tvoj Gospodar koji te je stvorio i opskrbio, i da je on jedini istinski Bog koji nema sudruga, i da se samo Njemu moraš klanjati, i ako si spoznao da je Muhammed, **sallallahu alejhi ve sellem**, Njegov poslanik tebi i svim ljudima, onda znaj da tvoje vjerovanje u Svemogućeg Allaha i Njegovog poslanika Muhammeda, nije valjano osim da naučiš vjeru islam, a potom vjeruješ i postupaš po njoj. To je iz razloga što je islam vjera kojom je Uzvišeni Allah zadovoljan i koju je naredio svim Svojim poslanicima, i sa njom je poslao posljednjeg od njih, Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**, obavezavši sve ljude da po njoj postupaju.

***

Definicija islama

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, pečat svih poslanika i Allahov poslanik svim ljudima, je rekao: "Da svjedočiš da nema boga sem Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik, da obavljaš namaz, daješ zekat, postiš ramazan i obaviš hadž ako budeš u mogućnosti."¹³

Islam je univerzalna vjera koju je Allah naredio svim ljudima, Njegovi poslanici su je vjerovali i javno očitovali. Svemogući Allah je objavio da je to istinska vjera, i da ni od koga neće prihvatiti drugu vjeru osim islama. Svemogući je rekao:

﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ [آل عمران: 19]

{Allahu je prava vjera jedino – islam.} [Alu Imran: 19]. I rekao je Uzvišeni:

﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ [آل عمران: 85]

{A onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena, i on će na drugom svijetu biti među gubitnicima.} [Alu Imran: 85].

Opće značenje ajeta:

1. Uzvišeni Allah nas obaviještava da je islam jedina vjera koju prihvata.
2. U drugom ajetu je rekao, subhanehu ve tea'la (neka je uzvišen i čist od svake manjkavosti), da ni od koga neće prihvatiti drugu vjeru

---

¹³ Muslim (8), Ebu Davud (4695).

osim islama, i da su jedini sretni nakon smrti, oni koji su umrli kao muslimani, a oni koji umru bez islama, oni su gubitnici na ahiretu i njima pripada kazna u Vatri.

Zato su svi poslanici očitovali svoju vjeru Allahu i odricali se od onih koji nisu prihvatili islam. Onaj ko želi spas i sreću, od Židova i kršćana, neka uđe u islam i slijedi poslanika islama Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**, kako bi bio pravi sljedbenik Musaa (Mojsija) i Isaa (Isusa), alejhima selam. Musa, Isa, Muhamed i svi Božiji poslanici bili su muslimani, svi su pozivali u islam, jer je to vjera s kojom ih je poslao Allah. Niko ko bude živio nakon slanja Poslanika Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**, ne može se nazvati muslimanom, tj. onim koji se predao Allahu, niti će to od koga biti prihvaćeno, osim pod uslovom da povjeruje u poslanstvo Muhammeda i slijedi ga, te radi shodno Kur'anu kojeg mu je Allah objavio. Uzvišeni Allah kaže:

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ [آل

عمران:31].

{Reci: 'Ako vi Allaha volite, onda mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti! A Allah je Onaj Koji oprašta grijehe i milostiv je.'} [Alu Imran: 31].

Opće značenja ajeta:

Allah zapovijeda svome poslaniku Muhammedu da kaže onima koji tvrde da vole Allaha: "**Ako zaista volite Allaha, slijedite me, i On će vas voljeti;**" On vas neće voljeti niti vam opraštati grijehe, osim ako vjerujete u Njegovog poslanika Muhammeda i slijedite ga.

Ovaj islam s kojim je Allah poslao svog poslanika Muhammeda - **sallallahu alejhi ve sellem** - svim ljudima je potpuni, sveobuhvatni i tolerantni islam, koji je Allah upotpunio i zadovoljan je da on bude vjera Njegovim robovima. A drugu vjeru mimo islama neće prihvatiti, onog o kojem su radosne vijesti donosili vjerovjesnici i vjerovali u njega. Uzvišeni Allah je rekao u Kur'anu Veličanstvenom:

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ [المائدة: 3].

{Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.} [El-Maide: 3].

Opće značenje ajeta:

Ovaj časni ajet je Uzvišeni Allah objavio pečatu poslanika, Muhammedu, **sallallahu alejhi ve sellem**, dok je stajao sa muslimanima na Arefatu u Mekki, za vrijeme oproštajnog hadža, u trenutku upućivanja dove Allahu. To je bilo pred kraj Poslanikovog, **sallallahu alejhi ve sellem**, života, nakon što ga je Allah pomogao, islam se proširio i Kur'an upotpunio.

Uzvišeni Allah kaže da je usavršio muslimanima njihovu vjeru i upotpunio im Svoju blagodat, time što im je poslao poslanika Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**, i objavio mu Kur'an Veličanstveni. I da je zadovoljan da im islam bude vjera, mimo koje drugu vjeru neće nikad prihvatiti.

I obavještava nas, neka je uzvišen i čist od svake mahane, da je islam, s kojim je poslao svoga poslanika Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**, svim ljudima, potpuna i sveobuhvatna vjera koja je adekvatna za svako vrijeme, mjesto i narod. To je vjera znanja, olakšanja, pravde i dobra. I to je jasni, potpuni i ispravi sistem za sve segmente života. On je vjera i država, u kojem je sadržan

najispravniji sistem vlasti, sudstva, politike, društva i ekonomije. On sadrži sve što je potrebno ljudima u njihovim životima i vodi sreći na onome svijetu, nakon smrti.

***

Ruknovi (temelji) islama

Potpuni islam s kojim je Allah poslao svoga poslanika Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**, je izgrađen na pet temelja. Musliman ne može biti pravi musliman sve dok ne povjeruje u njih i sprovede ih. Oni su:

Prvi: Šehadet ili svjedočenje da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik

Drugi: Obavljanje namaza

Treći: Davanje zekata

Četvrti: Post mjeseca ramazana

Peti: Obavljanje hadža ukoliko je čovjek u mogućnosti.¹⁴

Prvi temelj:

Svjedočenje da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik

---

¹⁴ Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Islam je izgrađen na pet temelja: svjedočenju da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, postu ramazana i obavljanju hadža." (Buhari u Sahihu (8) i (4515), i u Et-Tarihul-kebir (4/213), (8/322 i 319) i Muslim (16)). Kur'anski dokazi će biti spomenuti detaljnije, prilikom govora o ovim temeljima.

Ovo svjedočenje ima određeno značenje koje je svaki musliman obavezan spoznati i po tome postupati. Onaj koji to izgovara samo na jeziku, a ne poznaje njegovo značenje i ne postupa shodno njemu, takav neće imati koristi od toga.

Značenje (prvog dijela) svjedočenja da nema boga osim Allaha: Ne postoji bog ni na nebesima ni na Zemlji, koji je dostojan da se obožava, osim Allaha Jedinog. On je jedini istinski Bog, a sve ostalo su lažni i izmišljeni bogovi. Riječ ilah iz koje je izvedeno ime Allah, znači Onaj koji se obožava.

Onaj koji obožava nekoga pored Allaha, takav je nevjernik i mušrik, čak i da upućuje ibadet vjerovjesniku ili dobrom čovjeku, i makar se pravdao da time traži od njih da posreduju za njega kod Allah ili da se putem njih približava Allahu. Jer su mušrici protiv kojih se borio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koristili isto ovo obrazloženje i argumentiranje. Međutim, njihovo obrazloženje i argumentiranje time je ništavno i bezvrijedno, jer približavanje i umiljavanje Allahu ne smije biti upućivanjem ibadeta nekom drugom. Već ono biva direktnim obraćanjem Allahu, putem Njegovih imena i svojstava, putem ibadeta i dobrih djela koja je propisao, poput namaza, sadake, zikra, posta, džihada, hadža, dobročinstva roditeljima i sl. Također, približavanje Allahu može biti i kad dobar vjernik, koji je u životu, moli Allaha za nas.

Postoje mnoge vrste ibadeta, od kojih su:

1. Dova

Dova je traženje ispunjenja potreba koje ne može ispuniti niko osim Allaha, poput: spuštanja kiše, izliječenja bolesnoga, uklanjanja nedaća koje ne može otkloniti nijedno stvorenje. Također, u to se

ubraja traženje Dženneta, spas od Vatre, molba da dobijemo dijete, opskrbu, sreću, i sl.

Sve ovo se ne traži osim od Allaha. Pa onaj koji traži nešto od ovoga od stvorenja, živih ili mrtvih, on ga time obožava. Uzvišeni Allah, naređuje svojim robovima da samo Njemu čine dovu, i obavještava nas da je dova ibadet, te kaže da će onaj koji je upućuje nekome drugom biti stanovnik Vatre. Uzvišeni Allah je rekao:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾

[Gafir: 60]

{Gospodar vaš je rekao: "Dove Mi upućujte, Ja ću vam se odazvati! Zbilja, oni koji se ohole da Mi ibadet čine - ući će, sigurno, u Džehennem poniženi."} [Gafir: 60]. Govoreći o onima kojima upućuju dove mimo Allaha, da oni ne mogu nikome donijeti korist, niti otkloniti štetu, pa makar bili vjerovjesnici i dobri ljudi, Uzvišeni kaže:

﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا﴾ [الإسراء: 56]

{Reci: "Molite se onima koje, pored Njega, smatrate bogovima, pa, oni od vas neće moći nevolju otkloniti niti je preusmjeriti."} [El-Isra: 56], i ajet poslije njega. I rekao je Uzvišeni Allah:

﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ [الجن: 18]

{Mesdžidi jesu Allaha radi, i ne molite, pored Allaha, nikoga!} [El-Džin: 18].

2. Prinošenje žrtve (kurbana) i zavjetovanje

Nije dozvoljeno da čovjek prinosi žrtve i zavjetuje se, osim Allahu. Onaj koji prinese žrtvu nekome mimo Allaha, kao npr. kaburu ili džinu, taj obožava toga mimo Allaha i zasluhuje Allahovo prokletstvo. Allah Uzvišeni kaže:

﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ [الأنعام: 162]

{Reci: "Klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja doista su zarad Allaha, Gospodara svjetova.} [El-En'am: 162-163].

Poslanik, **sallallahu alejhi ve sellem**, je rekao: "Allah je prokleo onoga ko prinese žrtvu nekom drugom mimo Allaha."

Ukoliko neko kaže: "Zavjetujem se tom i tom čovjeku da ću dati sadaku ili nešto uraditi, ukoliko se desi to i to", takav zavjet je širk Allahu, jer se zavjetovao stvorenju, a zavjetovanje je ibadet koji se ne činu nikome osim Allahu. Dozvoljeni zavjet jeste da se kaže: "Zavjetujem se Allahu da ću dati sadaku ili uraditi neki ibadet, ako mi se desi to i to."

3. El-Istigasa (traženje spasa), El-Isti'ana (traženje pomoći) i El-Isti'aza (traženje utočišta)¹⁵

Pomoć i utočište koje može dati samo Allah, se ne traži se osim od Allaha. Uzvišeni Allah kaže:

﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ [الفاحة: 5]

{Samo Tebe obožavamo i samo od Tebe pomoć tražimo!} [El-Fatiha: 5]. I rekao je Uzvišeni Allah:

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ (1) مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ (2)﴾ [الفلق: 1-2]

---

¹⁵ El-Istia'ana je traženje pomoći uopćeno. El-Istigasa je traženje pomoći ili spasa u stanju velike tegobe ili nedaće. El-Isti'aza je traženje utočišta od nekog zla kod od onoga koji će ukloniti to zlo. (Sve troje se misli samo na ono što ne može niko osim Allaha pomoći ili otkloniti, op.prev.)

{Reci: "Utječem se Gospodaru svitanja, od zla onoga što On stvara."} [El-Felek: 1-2]. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Ne traži se pomoć od mene, nego od Allaha. "16I rekao je, sallallahu alejhi ve sellem: "Kada budeš od nekoga nešto tražio, traži samo od Allaha, a kada tražiš pomoć, traži je samo od Allaha."17

Dozvoljeno je tražiti pomoć i izbjavljenje od čovjeka koji je živ i prisutan, u onim stvarima koje on može učiniti (npr. tražiti pomoć kod utapanja ili tražiti pomoć kod liječnika u njegovoj struci i sl.). Međutim, kada je riječ o utočištu i utjecanju, ono se smije tražiti samo od Allaha. Od umrle osobe i one koja nije prisutna, nije dozvoljeno tražiti pomoć, jer ona ne posjeduje nikakvu moć, pa makar se radilo o poslaniku, dobrom čovjeku ili meleku.

Budućnost i nevidljive stvari ne poznaje niko osim Allaha. Onaj koji tvrdi da poznaje budućnost, postaje nevjernikom i ne smije mu se vjerovati. Ukoliko bi nešto i pogodio, to bi bila puka slučajnost. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Onaj ko ode gataru ili proroku i povjeruje u njegov govor postao je nevjernik u ono što je objavljeno Muhammedu."18.

---

¹⁶ Hadis bilježi Ahmed (3/317/22758) i Taberani (10/246), a Albani ga je ocijenio ispravnim.

¹⁷ Tirmizi (2516), Ahmed (2802) i Taberani (2820) i (12989). Tirmizi kaže da je hadis hasen sahih (ispravan).

¹⁸ Ebu Davud (3904), Tirmizi (135) i Ibn Madže (639), a Albani ga je ocijenio ispravnim u djelu Sahihut-tergibi vet-terhib (3047).

Oslanjenje (u stvarima u kojim je samo Allah oslonac), nada¹⁹, skrušenost i poniznost: Čovjek se ne treba oslanjati osim na Allaha, i ne treba se nadati osim od Allaha, i ne treba biti skrušen i ponizan osim pred Allahom.

Žalosno je što mnogi koji se pripisuju islamu, čine Allahu širk, pa dovama dozivaju druge mimo Allaha, žive i mrtve, čine tavaf oko kaburova i traže od mrtvih da im ispune potrebu. Sve ovo je širk, tj. činjenje ibadeta nekom drugom pored Allaha, i taj ko to čini nije musliman, pa makar tvrdio da jeste, svjedočio kelimei šehadet, klanjao, postio i hadž obavljao. Allah Uzvišeni je rekao:

﴿وَلَقَدْ أَوحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَنْ أَشْرَكَتَ لِيَحْبُطَنَّ عَمَّكَ وَلِتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

[الزمر: 65]

{A tebi, i onima prije tebe, objavljeno je: "Ako budeš druge Allahu u obožavanju pridruživao tvoja djela će sigurno propasti, a ti ćeš među gubitnicima biti."} [Ez-Zumer: 65]. I rekao je Uzvišeni Allah:

﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾

[المائدة: 72].

{Ko drugog Allahu pridruži, Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će Džehennem biti; a nevjernicima neće niko pomoći.} [El-Maide: 72]. Uzvišeni Allah je naredio Muhammedu, **sallallahu alejhi ve sellem**, da kaže ljudima:

---

¹⁹ Oslanjanje je pouzdanje i oslanjanje srca na onoga na koga se oslanja. Nada je vezivanje srca za postizanje nečega što je drago u budućnosti.

﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا

صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ [الكهف:110].

{Reci: "Ja sam čovjek kao i vi, meni se objavljuje da je vaš Bog-jedan Bog. Pa ko se nada susretu s Gospodarom svojim, neka čini dobra djela i neka u ibadetu Gospodaru svome nikoga ne pridružuje."} [El-Kehf: 110].

Ove neznalice, koje čine spomenuto, su obmanjeni od strane zlih i zabludjelih učenjaka koji poznaju neke ogranke vjere, ali su neznalice u pogledu tevhida (monoteizma) koji je temelj vjere. Takvi "učenjaci", zbog vlastitog neznanja (iz oholosti ili nemara, op.prev) pozivaju u činjenje širka, a sve pod imenom šefata (zauzimanja) i tevesula (posredništva). Kao dokaz za to, kako prije tako i sada, koriste neispravna i daleka tumačenja nekih tekstova, lažne hadise koji se pripisuju Poslaniku, **sallallahu alejhi ve sellem**, priče i snove koje im donosi šejtan, i druge slične zablude koje su skupili u knjigama. Sve to da bi opravdali činjenje ibadeta drugom mimo Allaha, slijedeći u tome šejtana i prohtjeve, i slijepo se povodeći za svojim precima, kao što je bio slučaj sa prvim mušricima.

Tevesul ili približavanje Allahu, koje je Allah naredio u 35. ajetu sure El-Maide:

﴿وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ﴾ [المائدة:35]

{i nastojte da Mu se umilite}, znači približavanje Allahu dobrim djelima, poput: tevhida Allaha, namaza, sadake, posta, hadža, džihada, preporučivanja činjenja dobra, odvrćanja od zla, održavanja rodbinskih veza i sl. Dok dozivanje umrlih i traženje pomoći od njih u nevoljama predstavlja ibadet njima, što je otvoreni širk Allahu.

Zauzimanje vjerovjesnika, dobrih ljudi i drugih muslimana kojima je Allah dozvolio zauzimanje je istina je u koju vjerujemo, međutim, to zagovaranje se ne traži od umrlih, već je to Allahovo pravo kojeg samo On može dozvoliti. Zato ga pravi i istinski vjernik traži samo od Allaha, govoreći: "Allahu moj, dozvoli da se za mene zauzima Tvoj Poslanik i Tvoji dobri robovi." On ne govori: "O ti i ti, zagovaraj se za mene" (jer je to dova (ibadet) njemu mimo Allaha, op.prev), jer je taj mrtvac, a od mrtvoga se ništa ne traži. Allah Uzvišeni kaže:

﴿قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ [الزمر: 44]

{Reci: "Sve zagovorništvo pripada Allahu, vlast na nebesima i na Zemlji Njegova je, a poslije - Njemu ćete se vratiti."} [Ez-Zumer: 44].

Neke od novotarija koje su u koliziji sa islamom, koje je zabranio Poslanik, **sallallahu alejhi ve sellem** u ispravnim hadisima, prenesenim u dva Sahiha i Sunenima, jeste i pravljenje džamija na kaburovima, paljenje svjetiljki na njima, bilo kakva gradnja na njima, pisanje po njima i namaz na mezarju. Sve to je zabranio Poslanik, **sallallahu alejhi ve sellem**, jer u konačnici vodi u upućivanje ibadeta onim koji su u kaburovima.

Na osnovu spomenutog, jasno je da je širk ono što čine neznalice kod nekih kaburova u raznim zemljama, poput kabura Bedevija i Zejnebe u Egiptu, kabura Džejlanija u Iraku, kaburova koji se pripisuju porodici Poslanika u Nedžefu i Kerbeli u Iraku, kao i kod drugih kaburova, oko kojih se obilazi i obraća se za potrebe onima koji su u njima, sa ubjeđenjem da oni donose korist i štetu.

Isto tako je jasno, da su oni koji čine spomenute postupke, zabludjeli mušrici, pa makar tvrdili da su u islamu, klanjali, postili, hadž obavljali i kelimei šehadet izgovorali. To je zbog toga što se onaj koji izgovara kelimei šehadet ne smatra pravim vjernikom, sve dok ne bude spoznao značenje tih riječi i po tome postupao, kao što smo to pojasnili. Dok, kada je u pitanju nemusliman, on u islam ulazi

izgovorom tih riječi i naziva se muslimanom sve dok ne bude učinio ono što je u jasnoj koliziji sa šehadetom, kao ove neznalice, ili dok ne zanegira neku islamsku dužnost nakon što mu se pojasni ili dok ne povjeruje u neku drugu vjeru mimo islama.

Vjerovjesnici i dobri ljudi²⁰ nemaju ništa sa onima koji ih dozivaju i mole im se, jer je Uzvišeni Allah poslao poslanike kako bi ljude pozvali da samo Njega obožavaju i da napuste obožavanje drugog mimo Njega, bio to vjerovjesnik, dobar čovjek ili neko drugi..

Ljubav prema Poslaniku, **sallallahu alejhi ve sellem** i prema evlijama koji slijede njegov sunnet, ne biva kroz ibadet njima, jer je ibadet u tom smislu nepravda i neprijateljstvo prema njima. Ljubav prema njima se iskazuje slijedenjem njihovog primjera i puta kojim su hodili. Pravi musliman voli vjerovjesnike i evlije, ali ih ne obožava.

Mi vjerujemo da je ljubav prema Poslaniku, **sallallahu alejhi ve sellem**, obavezna i na većem nivou od ljubavi prema nama samima, našim porodicama, djeci i svim ljudima.

***

Spašena skupina

---

²⁰ Allahove evlije su iskreni vjernici koji su pokorni Njemu i slijede Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**. Ima ih koji su poznati zbog znanja i borbe, a ima i onih koji nisu poznati. Oni koji su poznati među njima, sigurno nisu zadovoljni da ih ljudi dižu na nivo svetosti. Istinske evlije ne tvrde da su evlije, nego sebe vide manjkavim, ne nose posebnu odjeću, niti izgledaju posebno, osim u onome u čemu slijede Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**. Svaki musliman, koji ispoljava tevhid Allahu i koji je sljedbenik Poslanika, smatra se evlijom, onoliko koliko je dobar i pokoran Allahu. S time je jasno da oni koji za sebe tvrde da su evlije, odjevaju posebnu odjeću, kako bi ih ljudi veličali i smatrali svetima, da oni nisu evlije već obični lažovi i varalice.

Muslimana je mnogo, nešto preko milijarde²¹, međutim, mali je broj onih koji su istinski sljedbenici islama. Broj skupina koje se pripisuju islamu je veliki, i njihov broj doseže 73 skupine. Međutim, samo je jedna skupina na putu istine, i to je ona koja obožava Allaha na ispravan način i slijedi stazu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem i ashaba, u vjerovanju i dobrim djelima, kao što je došlo u hadisu: "Jevreji su se podijelili na sedamdeset jednu skupinu, kršćani na sedamdeset dvije, a ovaj ummet će se podijeliti na sedamdeset tri skupine. Sve će u Vatru, osim jedne." Ashabi su rekli: "Ko je ta skupina?" A on je odgovorio: "Ona koja bude slijedila ono na čemu smo ja i moji ashabi danas."²²

Ono na čemu su bili Poslanik, **sallallahu alejhi ve sellem**, i ashabi jeste ubjeđenje u značenje šehadeta la ilahe illellah muhammedun rasulullah i postupanje shodno tome, što znači da upućivanje dove, prinošenje žrtve i zavjetovanje biva samo Njemu, traženje pomoći i utočišta biva samo od Njega, sa uvjerenjem da samo on može donijeti korist i odagnati štetu, uz sprovođenje temelja islama sa ihlasom (čišćenje ibadeta od najmanje primjese širka), vjerovanje u Njegove meleke, knjige, poslanike, proživljenje, obračun, Džennet, Vatru i Allahovu odredbu dobra i zla... Zatim da suđenje bude prema Kur'anu i sunnetu u svim segmentima života, i zadovoljstvo presudom koja je u skladu sa ova dva izvora, zatim ljubav prema Allahovim dobrim robovima, a prezir prema Njegovim neprijateljima, uz pozivanje ka Njemu, borbu na Njegovom putu, jedinstvo u tome, poslušnost i pokornost pretpostavljenim

---

²¹ Shodno statistikama objavljenim u vrijeme pisanja knjige, 1395 h.g./1975 g.

²² Ebu Davud (3842), Ibn Madže (3226), a Albani ga je ocijenio ispravnim u djelima Sahihul-džami' (1082) i Es-Silsiletus-sahiha (203).

muslimanima, ako nam naređuju ono što je dobro, govor istine gdje god bili, ljubav i naklonost prema suprugama Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem i njegovoj porodici, ljubav prema ashabima i davanje im prednosti shodno njihovoj vrijednosti, traženje od Allaha da bude zadovoljan njima i napuštanje govora o onome što se desilo među njima²³, neprihvatanje onoga što su licemjeri pričali o njima, želeći raskol muslimana, čime su obmanuti neki učenjaci i historičari, pa su u svojim knjigama to prenijeli imajući dobru namjeru, što je naravno greška.

Oni koji tvrde da su pripadnici porodice Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nazivajući se prvacima i velikanima, moraju ispitati svoje porijeklo, jer je Allah prokleo one koji se pripisuju nekome ko im nije predak (otac). Ukoliko se potvrdi da stvarno jesu pripadnici njegove porodice, onda njega i njegovu porodicu, **sallallahu alejhim ve sellem**, moraju slijediti u iskrenom ispoljavanju Allahove jednoće, ostavljanju grijeha, i moraju iskazati svoje nezadovoljstvo time što im se ljudi poklanjaju i ljube im koljena i stopala. I ne treba da se razlikuju odjećom i izgledom od ostalih muslimana, svoje braće, jer je sve to u koliziji s praksom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. On je od takvih čist, i kod Allaha je plemenitiji i bogobojzniji da bi bio takav.

I neka je salavat i selam na poslanika Muhammeda i njegovu porodicu.

***

---

²³ Tj. nekomentarisane onoga što se među njima desilo od razilaženja, na način da ih se osuđuje i umanjuje njihova vrijednost.

Suđenje i zakonodavstvo su samo Allahovo pravo i gdje god se nalazi Allahov zakon, tamo je pravda, milost i dobro.

Jedno od značenja riječi la ilahe illellah u koje je obaveza vjerovati i shodno tome postupati jeste i to da sud i zakonodavstvo pripadaju samo Allahu. Pa nije dozvoljeno nikome od ljudi da uvede zakon u bilo čemu, koji je u koliziji sa Allahovim Šerijatom. I nije dozvoljeno muslimanu da sudi po onome što Allah nije objavio, niti da bude zadovoljan presudom koja je suprotna Allahovim propisima, niti mu je dozvoljeno da dozvoli (ohalali) ono što je Allah zabranio (oharamio), niti da zabrani ono što je On dozvolio. Onaj koji to uradi namjerno se suprotstavljaajući ili bude time zadovoljan, takav postaje nevjernikom u Allaha, Koji o tome kaže:

﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ﴾ [المائدة: 44]

{A oni što ne sude prema onom što je Allah objavio, oni su baš nevjernici.} [El-Maide: 44].

***

Zadatak sa kojim je Allah poslao poslanike

Njihov zadatak je bio da ljude pozivaju u vjerovanje da nema drugog istinskog boga osim Allaha i da postupaju shodno onome što proističe iz tih riječi, a to znači da samo Allaha obožavaju, da napuste robovanje stvorenjima i njihovim zakonima, te robuju samo Stvoritelju, koji nema sudruga, i sprovode samo Njegov zakon.

Onaj koji uči Kur'an razmišljajući o njegovim značenjima i daleko od slijepog slijeđenja, shvatit će da je istina ovo što smo pojasnili, i da je Allah precizno odredio i definisao kakva treba biti čovjekova veza sa Njim i sa stvorenjima. Njegova veza sa Allahom

podrazumijeva da samo Njega obožava svim vidovima ibadeta, ne upućujući ništa od toga nekome drugome. Veza vjernika sa vjerovjesnicima i dobrim ljudima podrazumijeva da ih voli, a ta ljubav proističe iz ljubavi prema Allahu. Također, ta veza sa njima podrazumijeva da ih slijedi i povodi se za njima. S druge strane, veza vjernika sa Allahovim neprijateljima podrazumijeva da ih prezire, jer ih i Allah prezire (prezire ih srcem zbog nevjerstva, međutim, to ne znači da treba da se loše odnosi i ponaša prema njima, osim prema onim koji to zaslužuju, op.prev.). Međutim i pored toga, treba da ih poziva u islam i pojašnjava im ga, ne bi li krenuli Pravim putem. I da se bori protiv onih koji odbiju islam i pokornost Allahovom zakonu, s ciljem da ne zavlada smutnja i da se vjera samo Allahu ispovijeda. Ovo su značenja kelimei šehadeta koje je musliman obavezan spoznati i u praksu ih sprovesti, kako bi bio istinski musliman.

Značenje riječi da je Muhammed Allahov Poslanik

Značenje riječi da je Muhammed Allahov Poslanik jeste da spoznaš i vjeruješ da je on poslanik od Allaha svim ljudima, da je rob, a ne neko koga treba obožavati, da je poslanik koji se ne utjeruje u laž, nego mu se pokorava i slijedi se njegov put. Onaj ko mu se pokori, ući će u Džennet, a ko mu odbije pokornost, ući će u Vatru. Također, da spoznaš i budeš ubijeden da uzimanje bilo kakvih propisa, bilo da su vezani za ibadete, ili državno zakonodavstvo, ili propisivanje u drugim oblastima, ili da se nešto dozvoli ili zabrani, ne biva osim od Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*, jer je on dostavljač Allahovog šerijata. Zato muslimanu nije dozvoljeno propis koji nije stigao putem Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*. Uzvišeni Allah je rekao:

﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾

[الحشر:7]

{...ono što vam Poslanik kao nagradu dā – to uzmite, a ono što vam zabrani – ostavite; i bojte se Allaha jer Allah, zaista, strahovito kažnjava.} [El-Hašr: 7]. I rekao je Uzvišeni Allah:

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ [النساء: 65]

{I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.} [En-Nisa: 65].

Značenje ajeta:

1. U prvom ajetu Uzvišeni Allah naređuje muslimanima pokornost poslaniku Muhammedu, **sallallahu alejhi ve sellem**, u svemu što im naređuje i zabranjuje, jer on naređuje ono što je Allah naredio i zabranjuje ono što je Allah zabranio.

2. U drugom ajetu Allah se kune Svojim svetim bićem da nije ispravno vjerovanje u Allaha i Poslanika, sve dok čovjek ne uzme Poslanika kao sudiju u sporovima²⁴, a zatim bude zadovoljan presudom i prihvati je. Rekao je Poslanik, **sallallahu alejhi ve sellem**: "Ko uradi nešto što nije od naše vjere, to se odbija."²⁵

***

Poziv

O ti kojem je razum podaren, ukoliko si spoznao značenje kelimei šehadeta, i ukoliko znaš da je on ključ islama i njegov temelj, onda iskreno iz srca reci: Svjedočim da je samo Allah Bog i da je

---

²⁴ Sporovi koji se dešavaju među ljudima.

²⁵ Buhari (2697) i Muslim (1718), a ovo je Buharijina verzija.

Muhammed Njegov poslanik, i postupaj shodno značenjima tih riječi, kako bi stekao sreću i na ovome i na budućem svijetu i spasio se kazne nakon smrti.

Znaj, da šehadet la ilahe ilellah muhammedun rasulullah, podrazumijeva praktikovanje ostalih temelja islama, jer je Allah ove temelje naredio muslimanu kako bi Ga obožavao, izvršavajući ih iskreno radi Njega. Onaj koji bez opravdanja ostavi neki od islamskih temelja, nije u potpunosti ispunio značenje la ilahe ilellah, i njegov šehadet nije ispravan.

***

Drugi temelj islama: Obavljanje namaza

O ti koji posjeduješ razum, znaj da je namaz drugi temelj islama, i to pet namaza tokom dana i noći, koje je Allah propisao da budu veza između Njega i muslimana, kojim Mu se obraća i doziva Ga. I da bi odvratio muslimana od razvrata i loših djela, te namazom postigao duševni i fizički smiraj, te sreću na oba svijeta.

Uzvišeni Allah je propisao da tijelo, odjeća i mjesto obavljanja namaza moraju biti čisti. Musliman se čisti čistom vodom od nečistoća poput mokraće i izmeta, kako bi mu tijelo bilo čisto od fizičke, a srce od duhovne nečistoće.

Namaz je stub vjere i najvažniji temelj nakon šehadeta. Musliman je dužan čuvati svoj namaz od godina šerijatskog punoljetstva pa do smrti. Također, dužan je da naređuje svojoj porodici namaz, a posebno svojoj djeci od sedme godine, kako bi se navikli na taj ibadet. Allah Uzvišeni je rekao:

﴿إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا﴾ [النساء:103]

{Vjernicima je propisano da u određeno vrijeme molitvu obavljaju.} [En-Nisa: 103]. I rekao je Uzvišeni:

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ خُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ﴾ [البينة: 5]

{A naređeno im je da samo Allahu ibadet čine, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da namaz obavljaju, i da zekat udjeljuju; a to je - ispravna vjera.} [El-Bejjine: 5].

Opće značenje ajeta:

1. Uzvišeni Allah nas obaviještava u prvom ajetu da je vjernicima naredio namaz i da su oni dužni da ga u propisanim vremenima obavljaju.

2. U drugom ajetu, Uzvišeni Allah kaže da je stvorio ljude kako bi samo Njega obožavali, iskreno Mu vjeru ispovijedali, namaz obavljali i zekat onima kojima pripada davali.

Muslimanu je obaveza obavljati namaz u svim stanjima, pa čak i u velikom strahu i bolesti. Pa će tada klanjati onako kako može (shodno stanju, op.prev.): stojeći ili sjedeći ili ležeći. Ukoliko ni to ne može, onda će klanjati samo mimikom, pomjerati oči i zamišljati srcem. Poslanik, **sallallahu alejhi ve sellem**, je rekao da nije musliman onaj koji ostavlja namaz: "Ugovor između nas i njih je namaz. Onaj koji ga ostavi, učinio je nevjerstvo."²⁶

Pet farz namaza su:

Sabah, podne, ikindija, akšam i jacija.

---

²⁶ Tirmizi (2621), Nesai (463) i Ahmed (5/346), a Albani ga je ocijenio ispravnim u Sahihul-džami'.

Vrijeme sabah namaza nastupa pojavom jutarnjeg svijetla na istoku, a prestaje pojavom sunca. Nije dozvoljeno odgađanje sabaha do kraja njegovog vremena. Podne namaz, nastupa kada sunce krene sa zenita i traje sve dok sjena stvari ne postane kao veličina te stvari. Ikindija namaz nastupa kada završi podnevsko vrijeme i traje sve dok sunce ne počne da žuti, i nije ga dozvoljeno odgađati do kraja vremena, nego će se klanjati dok je sunce svijetlo i jasno. Akšam nastupa kada sunce u potpunosti zađe i završava kada nestane večernje rumenilo, i ne treba ga odgađati do kraja vremena. Jacija nastupa kada završi akšamsko vrijeme i traje do kraja noći, i ne odgađa se nakon tog vremena.

Ukoliko bi musliman izostavio samo jedan namaz bez opravdanog, vjerom definisanog, razloga, počinio bi ogroman grijeh za koji se obavezan pokajati i više ga ne činiti. Uzvišeni Allah je rekao:

﴿قَوْلٌ لِلْمُصَلِّينَ (4) الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ (5)﴾ [الماعون: 4-5].

{Pa teško klanjačima, onima koji su nemarni prema svome namazu.} [El-Maun: 4-5].

***

Propisi vezani za namaz

Prvo: Čistoća

Musliman se mora se očistiti prije nego stupi u namaz. Pa ako je izvršio malu ili veliku nuždu, očistit će se od toga, a zatim se abdestiti.

Način uzimanja abdesta: Musliman će u srcu donijeti nijjet (odluku) za uzimanje abdesta, bez izgovaranja nijjeta riječima, jer Allah sve zna, a ni Poslanik, **sallallahu alejhi ve sellem**, nije nijjet izgovarao riječima. Potom će proučiti: bismilu, a zatim će izaprati usta, i očistiti nos, na način da ušmrče vodu u njega, a onda je išmrkne. Potom će oprati cijelo lice, zatim desnu, pa lijevu ruku, od vrhova prstiju do iznad lakata. Zatim će mokrim rukama potirati čitavu glavu s ušima. I na kraju će oprati desno, pa lijevo stopalo sa člancima.

Abdest se gubi ukoliko čovjek izvrši malu ili veliku nuždu, ili pusti vjetar (svime što izađe na neki od dva izlaza, op.prev.), ili izgubi razum tj. svijest, spavanjem ili da se onesvijesti. Tada je obaveza ponovo uzeti abdest kada bude želio klanjati. Ukoliko musliman ili muslimanka budu džunup, a tako se zove stanje nakon spolnog odnosa, svejedno izašla sperma ili ne, i nakon izlaska sperme uslijed strasti, na javi i u snu (sa spolnim odnosom ili bez, op.prev.), tada se moraju okupati obrednim kupanjem (gusulom), tako da sa prethodnim nijjetom obuhvate vodom čitavo tijelo. Isto tako, i žena nakon menstrualnog (hajza) ili postporođajnog ciklusa (nifasa), se mora okupati obrednim kupanjem, jer dok to ne učini, ne može klanjati. Ženi u ta dva stanja namaz nije obavezan sve dok im se to stanje ne završi, i ne mora naklanjavati namaze koje je propustila tokom tog stanja, što joj predstavlja veliku olakšicu od Allaha Milostivog. A ako joj se desi da propusti namaz u nekoj drugoj situaciji, tada joj je obaveza nadoknaditi propušteno, kao i muškarcu.

Onaj koji ne pronađe vodu ili mu šteti njeno korištenje, poput bolesnika, može uzeti tejemmum (koji u tim situacijama biva zamjena za abdest i gusul, op.prev.) na sljedeći način: Srcem će zanijetiti čišćenje, proučiti bismillu, udariti dlanovima po zemlji

jedanput, te potom potraži lice, a zatim potraži desnu šaku odozgo lijevom, a lijevu šaku odozgo desnom. Na takav način biva čist za izvršavanje obreda. Tejemum mogu uzeti svi oni koji nemaju vode ili im njeno korištenje šteti, čak i žena nakon mjesečnog i postporođajnog ciklusa, i osoba koja je u stanju džunupa.

Drugo: Način obavljanja namaza

1. Sabah-namaz

Sabaski farz ima dva rek'ata. Musliman, kada bude htio klanjati, okrenut će se prema kibli, a to je u pravcu Mekke i Kabe u njoj, srcem će donijeti nijet da klanja sabah namaz, bez izgovaranja riječima, i onda će donijeti početni tekbir riječima: Allahu ekber. Nakon toga će proučiti početnu dovu, a jedna od njih je: SUBHANEKE ALLAHUMME VEBIHAMDIKE VE TEBAREKESMUKE VE TE ALA DŽEDDUKE VE LA ILAHE GAJRUK (Tebi slava pripada, Allahu moj, i uvijek si hvaljen. Slavljeno je Tvoje Ime, uzvišena je Tvoja veličina i nema boga osim Tebe). Zatim će proučiti: EUZU BILLAHI MINEŠ-ŠEJTANIR-RADŽIM (Utječem se Allahu od prokletog šejtana). Potom će proučiti Fatihu (na arapskom naravno): U ime Allaha Milostivog, Samilosnog.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ [الفاتحة: 1-7]

{Allahu hvala Gospodaru svjetova, Er-rahmani-rrahim Maliki jevmi-ddin. Ijjake na'budu ve ijake nestei'n. Ihdine-ssiratal mustekim, na put onih kojima si blagodati podario, a ne na put onih na koje se srdžba izlila, niti na put onih koji su zalutali. [El-Fatiha: 1-

7]. Kur'an se mora učiti na arapskom jeziku²⁷, ukoliko je u mogućnosti. Nakon toga će donijeti tekbir riječima: Allahu ekber, te učiniti ruku' (pretklon), izravnajući glavu sa leđima i stavivši dlanove na svoja koljena. Na ruku'u će reći: Subhane rabbijel-azim. Nakon toga će se ispraviti sa ruku'a, pri tom izgovarajući (tokom ispravljanja): Semia'llahu limen hamideh. A kada se u potpunosti ispravi, reći će: Rabbena ve lekel-hamd, te potom izgovoriti tekbir: Allahu ekber, i učiniti sedždu. Sedždu će učiniti stavljajući na tlo vrhove nožnih prstiju, koljena, dlanove i čelo sa nosom. U tom položaju će reći: Subhane rabbijel-e'ala. Ispravljajući se sa sedžde, izgovorit će: Allahu ekber. Na sjedenju između dvije sedžde će proučiti: Rabbi-gfirli. Potom će donijeti tekbir i učiniti drugu sedždu. Na njoj će proučiti što i na prvoj. Prilikom ustajanja nakon druge sedžde, izgovorit će Allahu ekber i ustati. Zatim će na drugom rekatu proučiti Fatihu kao i na prvom. Potom će donijeti tekbir, učiniti ruku', ispraviti se sa njega, učiniti sedždu, sjesti, potom učiniti i drugu sedždu, učeći sve ono što je učio prvi put.

Nakon toga će sjesti i proučiti: ET-TEHIJJATU LILLAHI VES-SALAVATU VET-TAJJIBATU ESSELAMU ALEJKE EJJUHENEBIJU VE RAHMETULLAHI VE BEREKATUHU. ESSELAMU ALEJNA VE ALA IBADILLAHIS-SALIHIN. EŠHEDU EN LA ILAHE ILLALLAHU VE EŠHEDU ENNE MUHAMMEDEN ABDUHU VE RESULUHU. (Veličanje pripada samo Allahu, kao i moji namazi, moje dove i dobra djela. Neka je Allahov mir na tebe, o Allahov Vjerovjesniče, Njegova milost i Njegov blagoslov. Neka je mir na nas i na sve iskrene Allahove

---

²⁷ Ukoliko bi učio na jeziku koji nije arapski, onda to ne bi bio Kur'an. Zbog toga se ne prevode kur'anski izrazi nego njegova značenja, jer ukoliko se budu prevodio bukvalno, tada bi njegova rječitost i nadnaravnost nestala i ne bi bio Kur'an na arapskom.

robove. Svjedočim da nema boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov Poslanik.) ALLAHUMME SALLI ALA MUHAMMEDIN VE ALA ALI MUHAMED. KEMA SALLEJTE ALA IBRAHIME VE ALA ALI IBRAHIME INEKE HAMIDUN MEDŽID. ALLAHUMME BARIK ALA MUHAMMEDIN VE ALA ALI MUHAMMED. KEMA BAREKTE ALA IBRAHIME VE ALA ALI IBRAHIME INNEKE HAMIDUN MEDŽID. (Allahu moj, smiluj se Muhammedu i njegovom potomstvu, kao što si se smilovao Ibrahimu, i njegovom potomstvu. Zaista si Ti Uzvišen i Plemenit. Allahu moj, blagoslovi Muhammeda i njegovo potomstvo, kao što si blagoslovio Ibrahima i njegovo potomstvo. Zaista si Ti Uzvišen i Plemenit Potom će se okrenuti glava na desnu stranu i kazati: ESSELAMU ALEJKUM VE RAHMETULLAH, a potom i na lijevu stranu i isto izgovoriti. Tako je okončan sabah-namaz.

2. Podne, ikindija i jacija

Ovi namazi imaju po četiri rekata. Prva dva se klanjaju kao dva sabaska rekata. Međutim, kada se sjedne nakon prva dva rekata i prouči ono što se uči prije selama, neće predavati selam, nego će ustati (izgovarajući tekbir) i klanjati još dva rekata, a onda će sjesti na drugo sjedenje i proučiti ono što je učio na prvom, tešehud i salavate, te zatim predati selam na desnu, pa na lijevu stranu, kao što je to učinio i kod sabaha.

3. Akšam-namaz

Akšam namaz ima tri rekata. Klanjaju se dva rekata na način kako je već opisano, a onda se sjedne na prvo sjedenje i prouči ono što se treba proučiti, ali se neće predavati selam, nego će se ustati na treći rekat, te proučiti ono što je već spomenuto. Nakon toga će sjesti na drugo sjedenje i proučiti ono što se uči na tom mjestu. Potom će

predati selam na desnu pa na lijevu stranu. Ukoliko klanjač ponovi više puta ono što se uči na ruku'u i na sedždi, to je bolje.

Muškarcima je obaveza da farz namaze klanjaju u džematu, gdje ih predvodi imam koji najispravnije uči, najbolje poznaje propise namaza i koji je najbolji u vjeri. Imam će učiti naglas na sabaskom farzu, te na prva dva rekata akšama i jacije a klanjači za njim će slušati njegovo učenje.

Žene će klanjati u kućama, sa prekrivenim cijelim tijelom, pa čak prekrivenih ruku i stopala, jer je žena cijela avret (ono što se ne smije vidjeti kod insana, op.prev.), osim njenog lica. Naređeno joj je da pokrije i lice pred muškarcima koji joj nisu mahremi, jer otkrivanjem može izazvati smutnju te je dovesti u neugodnu situaciju. Ukoliko muslimanka ima želju da klanja u džamiji, u tome nema ništa sporno, pod uslovom da izađe propisno pokrivena i da nije namirisana. Klanjat će iza muškaraca, kako ne bi jedni drugim bili iskušenje.

Musliman treba obavljati namaz skrušeno i prisutnog srca, smiren na stajanju, ruku'u i sedždi, ne treba žuriti, niti se poigravati. Neće podizati svoj pogled prema nebu, neće ništa govoriti osim učenja Kur'ana i ostalih propisanih namaskih dova i zikrova na mjestima gdje su propisani da se izgovaraju²⁸, jer je Uzvišeni Allah naredio namaz da bi Ga imali na umu i da bi Ga se sjećali.

---

²⁸ Osim ako želi upozoriti nekoga ili mu odgovoriti, onda će reći: subhanallah. Ovo može džematlija kazati imamu ako bi pogriješio, dodao ili oduzeo nešto. Također, klanjač može izgovoriti ove riječi ukoliko ga neko zovne. Žena će upozoriti na način da udari dlanom od dlan, a neće pričati, jer njen glas izaziva iskušenje.

Petkom muslimani klanjaju dva rekata džume namaza, na kojima imam uči naglas, kao i na sabah-namaz. Prije namaza održat će govor u kojem će podsjetiti muslimane i podučiti ih nekim vjerskim pitanjima. Muškarcima je obaveza da prisustvuju džumi koja se petkom klanja umjesto podne-namaza.

***

Treći islamski temelj: zekat

Allah je naredio svakom muslimanu koji posjeduje imetak koji je dosegao nisab²⁹, da svake godine izdvoji njegovu propisanu količinu i dadne ga onim kojima je to vjerom propisano, poput siromaha i drugih definisanih kategorija, koje su spomenute u Kur'anu.

Nisab zlata je 20 miskala, a nisab srebra je 200 dirhema ili njihova protuvrijednost u novcu. Ukoliko trgovačka roba dosegne iznos nisaba, te pregodini ne padajući ispod definisane količine, tada je njen vlasnik dužan da izdvoji zekat. Nisab žitarica i poljoprivrenih proizvoda je 300 pregršta (nešto preko 600 kg.). Na nekretnine koje su određene za prodaju, daje se zekat na procjenjenu vrijednost. Ukoliko postoji nešto što se iznajmljuje, tada se također daje određena zarada koja je dobijena od najma. Na zlato, srebro i trgovačku robu, daje se 2.5 %, na žitarice i poljoprivredne proizvode daje se 10 %, ukoliko su bile napajane i navodnjavanje prirodno, kao npr. vodom iz rijeke, izvora ili kišom, a 5% ukoliko ih je zalijevao i napajao čovjek.

---

²⁹ Nisab je definisana količina imetka, koju kad imetak dosegne, vlasnik je obavezan iz njega izdvojiti zekat.

Zekat na poljoprivredne proizvode izdvaja se na dan žetve i berbe. Ukoliko bi neko u jednoj godini dva ili tri puta ubirao plodove, bio bi obavezan da izdvoji zekat za svaki put. Zekat na deve, krave i ovce (koze) definisan je u knjigama koje se bave vjerskim propisima, pa se preporučuje pogledati. Allah Uzvišeni je rekao:

﴿وَمَا أَمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ

دِينُ الْقِيَمَةِ﴾ [البينة:5]

{A naređeno im je da samo Allahu ibadet čine, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da namaz obavljaju, i da zekat udjeljuju; a to je - ispravna vjera.} [El-Bejjine: 5] Izdvajanjem zekata unosi se radost u srca siromaha, ispunjavaju njihove potrebe i jačaju veze i ljubav između njih i bogatih.

Islamska vjera se nije zaustavila na pitanju društvene i ekonomske suradnje muslimana u pitanju zekata, već je Allah naredio bogatima da se pobrinu za siromašne u slučaju gladi, a muslimanu je zabranio da bude sit dok je njegov komšija gladan, i obavezao je muslimana da izdvaja zekatul-fitr, koji se daje na dan Ramazanskog bajrama, a to je određena količina hrane koja je glavna prehrambena namirnica u datoj zemlji. Izdvaja ga skrbnik porodice za svakog člana domaćinstva, čak i za dijete i za slugu. Allah je naredio muslimanu da plati iskup za zakletvu³⁰, ako se zakleo da će nešto učiniti, pa to ne učini. I obavezao ga je da ispuni propisani zavjet, i podstakao ga da dobrovoljno dijeli od imetka. Onima koji dijele imetak na Allahovom putu obećao je velike nagrade koje se

---

³⁰ Iskup za zakletvu je da oslobodi roba, pa ako ne nađe, da nahradni deset siromaha ili da ih obuče. A ako ni to ne mogne, onda će postiti tri dana.

višestruko umnožavaju, pa se jedno dobro djelo umnožava od deset do sedam stotina puta, pa i više.

***

Četvrti islamski temelj: Post

To je post mjeseca ramazana, koji je deveti mjesec hidžretskog kalendara.

Način i opis posta:

Musliman će donijeti nijet da zaposti ramazanski post radi Allaha, prije nastupa zore, a potom će postiti od nastupa zore, tako što će se suzdržati od konzumiranja hrane, pića, spolnog odnosa i svega što kvari post, sve do potpunog zalaska sunca, i tako svih dana ovog blagoslovljenog mjeseca.

Post u sebi sadrži mnogobrojne koristi, a najvažnije su:

Post je robovanje Allahu i sprovođenje Njegove naredbe, na način da u ime Allaha ostavi ugađanje strastima, hranu i piće. On je jedan od najvećih uzroka bogobožnosti.

Zatim, tu su i zdravstvene, ekonomske i društvene koristi posta, koje su mnogobrojne, a koje mogu ostvariti samo oni koji poste iz uvjerenja. Allah Uzvišeni je rekao:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (183)

أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ

طَعَامٍ مِّسْكِينَ فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَن تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ (184) شَهْرُ

رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾ [البقرة: 183-185]

{O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste se grijeha klonili. određen broj dana; a onome od vas koji je bolestan ili na putu bude, toliko drugih dana. Onima koji ga teško podnose, otkup je da siromaha nahrane. A ko drage volje da više, za njega je bolje. A bolje vam je da postite, da znate.} {U ramazanu je počelo objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima, jasan dokaz Pravog puta i razlikovanja dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka posti, a ko bolestan bude ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti. Allah hoće da vam olakša, a ne da teškoće imate, da određeni broj dana ispunite i da Allaha veličate jer vas je uputio, te da zahvalni budete.} [El-Bekare: 183-185].

***

Neki od propisa posta, koji su pojašnjeni kroz kur'ansko-hadiske tekstove:

1. Bolesnik i putnik mogu da ne poste, ali su obavezni napostiti propuštene dane nakon ramazana. Ženi u menstrualnom i postporođajnom ciklusu nije ispravan post. Ona će u tim situacijama mrsiti i napostiti dane koje je propustila.

2. Trudnica i dojilja ako se boje za sebe ili dijete, neće postiti, ali će napostiti propuštene dane kad bude u stanju.

3. Ukoliko bi se desilo da postač pojede ili popije nešto iz zaborava, njegov post biva ispravan, jer ummetu Muhammeda, **sallallahu alejhi ve sellem**, zaborav, greška i prisila su oprošteni.

Međutim, kada se sjeti da posti, mora prekinuti taj čin i trenutno izbaciti ostatak iz usta.

***

Peti temelj islama: Hadž

Obavljanje hadža je obaveza jednom u životu za onoga ko je u mogućnosti. A onaj ko ga obavi više puta, to spada u nafilu (dobrovoljno djelo). Hadž u sebi nosi mnoge koristi.

Prva: Hadž je ibadet Allahu dušom, tijelom i imetkom.

Druga: Na hadžu se okupljaju muslimani iz svih dijelova svijeta, sastaju se na jednom mjestu, u isto vrijeme, nose istu odjeću i obožavaju jednog Gospodara. Nema razlike između vladara i podanika, bogatog i siromašnog, bijelog i crnog, svi su oni Božija stvorenja i robovi. Tu se muslimani međusobno upoznaju i sarađuju. I taj skup ih podsjeća na dan kada će ih Allah proživjeti i sabrati na jednom mjestu zbog polaganja računa, pa se pripremaju za ono što dolazi nakon smrti pokoravajući se Allahu Svemogućem.

Svrha obilaska Kabe - kible muslimana - prema kojoj je Allah naredio muslimanima da se okreću u svakom namazu gdje god se nalazili, i svrha boravka na drugim mjestima u Mekki u određeno vrijeme, poput: Arefata, Muzdelife i Mine, jeste obožavanje Svemogućeg Allaha na tim svetim mjestima, na način kako je On Uzvišeni to naredio.

Što se tiče same Kabe, tih mjesta i ostalih stvorenja, oni se ne obožavaju, jer oni niti koriste niti štetu donose. Ibadet se samo Allahu čini, jer je On Jedini Koji daje korist i otklanja štetu. Da Allah Uzvišeni nije naredio hadž, ne bi ga bilo ispravno ni obavljati. Ibadet

se ne zasniva na mišljenju i želji, već na Allahovoj naredbi u Njegovoj Knjizi ili Sunnetu Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Allah Uzvišeni je rekao:

﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾

[آل عمران: 97]

{Hodočastiti Hram dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti; a onaj koji neće da vjeruje – pa, zaista, Allah nije ovisan ni o kome.} [Alu Imran: 97].³¹

Umra je obaveza svakom muslimanu jednom u životu, bez obzira da li to bilo sa hadžom ili u nekom drugom vremenu. Posjeta Džamije Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u Medini nije obavezna sa hadžom, niti u nekom drugom vremenu. Ona je pohvalna i za nju se ima nagrada, dok onaj ko je ne posjeti nema kazne. Hadis u kojem se navodi: "Onaj koji obavi hadž, a ne posjeti me, takav me je uistinu zapostavio", nije ispravan, nego je apokrifan i lažno pripisan Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.³²

---

³¹ Što se tiče hodočašća koja obavljaju neznalice, posjećujući kabure evlija i izmišljena svetišta, to predstavlja jasnu zabludu i suprotstavljanje naredbi Allaha i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: "Ne pritežu se užad (ne čine putovanja) osim radi tri džamije: radi Mesdžidul-Harama (Ka'be), Mesdžidul-Akse (u Jerusalemu) i radi ove moje džamije (u Medini)." Zabilježili su ga: Buharija (1189) i Muslim (1397), od Ebu Hurejre, r.a.

³² Isti je slučaj i sa hadisom: "Približavajte se se Allahu mojim položajem, jer je moj položaj kod Allaha velik i značajan." Kao i sa hadisom: "Onome koji ima lijepo mišljenje o kamenu, on će mu koristiti." Ovi hadisi su izmišljeni i nisu spomenuti u priznatim hadiskim zbirkama, nego su navedeni u knjigama zabludjelih koji pozivaju u širk i novotarije, a da to i ne osjete.

Propisano putovanje jeste ono koje se poduzima radi posjete Poslanikovoј džamiji. Kada posjetilac dođe do džamije, klanjat će dva rekata (tehijetul-mesdžida - pozdrav džamiji), a nakon toga će posjetiti kabur Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**, i nazvati mu selam riječima: Esselamu alejkum, Allahov Poslaniče. To će učiniti na prikladan način, tihim glasom, od njega neće tražiti ništa. Samo će nazvati selam i nastaviti dalje, kao što je to naredio Poslanik i kako su to činili ashabi.

Oni koji stoje pored kabura Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**, sa strahopoštovanjem, kao da su u namazu i traže da im on ispuni potrebe i uzimaju ga kao posrednika do Allaha, takvi su mušrici, i Poslanik je čist od njih. Svaki musliman se treba dobro čuvati da ne čini takva djela s Poslanikom, **sallallahu alejhi ve sellem**, niti kime drugim. Tu će posjetiti kabure Ebu Bekra i Omera, r.a., a onda mezarje Beki'a i šehide, onako kako je to propisano vjerom: poselamiti umrle i zamoliti Allaha za njih, te se prisjetiti smrti i napustiti to mjesto.

Način obavljanja hadža i umre:

Prvo će za to odabrati halal i čistu opskrbu, a kloniti se haram zarade, jer je ona uzrok da mu se ne prime hadž i dove, koje je učio. Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Svakom mesu koje je othranjeno na haramu, vatra je najpreča.**"³³Također, za put će odabrati dobro vjerničko društvo.

***

---

³³ Taberani u El-Evsatu (4480), Bejheki i Šu'abul-iman (2/173/2), a Albani ga je ocijenio ispravnim u djelu Es-Silsiletus-sahihah (6/212).

Mikati (mjesto na kojim se ulazi u obrede hadža)

Kada stigne do mikata, ući će u obrede na tom mjestu, ukoliko putuje automobilom, dok ukoliko putuje avionom, ući će u obrede kada se približi mikatu, prije nego ga prođe.

Postoji pet mikata sa kojih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se uđe u obrede:

1. Zul-Hulejfa (Ebjaru Ali) za one koji dolaze iz Medine.
2. Džuhfa, za one koji dolaze sa strane Šama, Egipta i Maroka.
3. Karnul-Menazil (Es-Sejl ili Vadi Muhrim), za one koji dolaze sa strane Nedžda i Taifa.
4. Zatu Irk, za one koji dolaze sa strane Iraka.
5. Jelemlem, za one koji dolaze sa strane Jemena.

Ko bude prolazio pored ovih mikata, a nije odatle, ući će u obrede od njih. Mekkelije i oni koji žive u granicama unutar mikata, ulaze u obrede od svojih kuća.

***

Način ulaska u obrede

Pohvalno se na mikatu očistiti i namirisati prije oblačenja ihrama, a potom obući ihrame. Onaj koji putuje avionom, odjenut će ihrame u svom mjestu, a onda, kada se približi mikatu, zanijet će ulazak u

obrede i izgovoriti telbijju³⁴. Ihram za muškarce se sastoji od gornjeg i donjeg komada platna, koji nije skrojen kao odjeća, s kojim muškarac treba omotati tijelo na propisani način, ne prekrivajući glavu. Ihram žene nije definisan, ona će obući uobičajenu odjeću, koja joj je svakodnevna obaveza izvan kuće, koja je široka i prekriva joj tijelo, tako da joj se ne vidi ono što može dovesti ljude u iskušenje. Kada uđe u obrede, neće na lice i ruke stavljati nešto što je skrojeno u obliku njih, poput burke i rukavica, već će, ukoliko vidi muškarce u blizini, prekriti lice dijelom odjeće koji se nalazi na glavi, kao što su to činile majke vjernika i žene ashabijke.

Nakon što obuče ihrame, u srcu će zanijetiti umru i izgovoriti telbijju: "Allahumme lebejke umreh", s ciljem da je obavi do temetu hadža³⁵. Temetu hadž je najbolja vrsta hadža, jer ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio ashabima i rasrdio se na onoga koji se dvoumio u pogledu njegove naredbe. A izuzetak je onaj koji sa sobom vodi kurban³⁶, pa mora obavljati hadž kiran, kao što je to

---

³⁴ Telbija za ulazak u obrede (koja se izgovara nakon nijeta i sa kojom se smatra da je ušao u obrede, op.prev.): Lebbejke hadž ili lebejke umrah. Telbija znači revnosno i konstantno odazivanje Allahu.

³⁵ Temetu hadž je da obaviš umru u danima hadža, tako što je nanijetiš i doneseš telbiju samo za nju na mikatu. Kada je obaviš, oslobodiš se ihrama i obreda potpuno, tako da nakon toga može činiti sve ono što je inače zabranjeno tokom ihrama. Potom osmog dana, u Mekki, obučeš ihrame i zanijetiš hadždž. Kiran hadž je obavljanje hadža i umre ujedno, gdje se čine samo hadžski obredi, ali sa nijetom obavljanje umre i hadža zajedno. Ifrad hadž je obavljanje samo hadža bez umre.

³⁶ Kurban ili hedj je deva, krava ili ovca koju hadžija kolje na prvi dan bajrama, čije se meso jede i dijeli kao sadaka (danas to ne rade hadžije direktno, nego se za njih kolje u predviđenim klaonicama na Mini).

učinio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem (prije su neki ljudi sa sobom vodili kurban kada bi išli na hadž, pa ko ga vodi mora obaviti kiran hadž, a musliman može odabrati bilo koju vrstu hadža ako ne vodi kurban, čak i kiran, op.prev.). Onaj ko obavlja hadž kiran, u svojoj telbiji će reći: Allahumme lebbejke umreten ve hadždž. Tada ne može skinuti ihrame i izaći iz obreda sve dok ne uradi dvoje od troje: gađanje velikog džemreta nakon povratka sa Muzdelife na prvi dan bajrama, nakon toga brijanje ili šišanje kose i hadžski tavaf.

Onaj ko obavlja ifrad hadž, nijeti samo hadždž, i izgovara telbiju na sljedeći način: Allahumme lebbejke hadždž.

***

Radnje koje su zabranjene osobi u hadžskim obredima

Kada musliman zanijeti obrede i izgovori telbiju, postaje mu zabranjeno:

1. Spolni odnos i sve ono što može dovesti do njega, poput poljupca, strastvenog dodira, govora o tome, zaruke, sklapanja braka. Osoba koja je u ihramskim obredima, ne može stupiti u brak.
2. Brijanje ili kraćenje dlaka.
3. Rezanje noktiju.
4. Muškarac ne smije pokriti glavu nečim što će mu biti priljubljeno na glavi. Međutim, pravljenje hladovine suncobranom, šatorom i sl., nije sporno.
5. Parfemisanje i mirisanje mirisa.
6. Lov kopnenih životinja. Onaj koji je u ihramu, neće loviti niti će koga slati da lovi za njega ili druge.

7. Muškarac ne smije oblačiti krojenu odjeću, dok žena takvu vrstu odjeće ne smije stavljati na lice i ruke. Muškarac će obući papuče, a ako ne nađe, onda može bilo šta.

Ukoliko iz zaborava ili neznanja učini nešto od ovoga što je zabranjeno, prekinut će sa tim kad se sjeti, i nije dužan da se iskupi.

Kada hadžija stigne kod Ka'be (slijedi opis temetu hadža, op.prev.), učinit će umranski tavaf (a ako su druge dvije vrste hadža, onda tavaf kudum³⁷) sedam krugova. Sa tavafom počinje od Crnog kamena. U tavafu nema neke posebne dove, nego će osoba spominjati Allaha i učiti ono što može od dova³⁸. Potom će klanjati dva rekata iza Ibrahimovog Mekama³⁹(na strani iza Mekama, tako da Mekam bude između njega i Kabe, op.prev) ako je u mogućnosti. A ako nije, onda će ih klanjati na bilo kojem mjestu u Haremu. Potom će otići da obavi saj, počevši od Saffe. Kada se popne na Saffu, okrenut će se kibli i donijeti tekbir, te proučiti la ilahe illellah i doviti. Nakon toga će krenuti prema Mervi, popeti se na nju, okrenuti se prema kibli, spominjati Allaha i učiti dove. Potom će se vratiti na Saffu i tako činiti sedam puta. Odlazak na Mervu je jedan, a povratak na Saffu je drugi krug. Nakon saja će skratiti kosu (tako da mu ostane kose za kraj hadžskih obreda, op.prev.). Žena može

---

³⁷ Tavaful kudum je tavaf po dolasku kod Kabe kad se tek dođe u Mekku. (Za hadžiju koji obavlja kiran i ifrad, to je sunnet i dobrovoljni tavaf, a za onog ko obavlja umru i temetu, to je obavezni umranski tavaf, op.prev.)

³⁸ Kada dođe između dva ugla (jemenskog ugla i Crnog kamena) proučit će ono što je preneseno, a to je ajet: {Gospodaru, daj nam dobro na ovome i dobro na onome svijetu i sačuvaj nas patnje u Vatri.} (El-Bekare: 201).

³⁹ Ibrahimov Mekam je mjesto gdje je stajao Ibrahim alejhisselam, prilikom gradnje Kabe.

odsjeći samo vrhove kose, koliko je nokat, sa svih strana. Na ovaj način završio je sa umrom onaj koji obavlja temetu hadždž, time izašao iz ihrama i biva mu dozvoljeno sve ono što je bilo prije stupanja u obrede.⁴⁰

Ukoliko ženi nastupi menstrualni ciklus ili se porodi uoči ulaska u obrede ili nakon toga, tada će obaviti kiran hadž. Donijet će telbijju za umru i hadždž nakon nijeta ulaska u obrede, kao ostale hadžije, jer hajz i nifas ne spriječavaju nijet i telbijju, niti boravak na svetim mjestima, već je samo spriječavaju od tavafa. Ona će izvršavati sve obrede sa hadžijama, osim tavafa kojeg će odgoditi dok se ne očisti. Ukoliko se očisti prije nego ljudi uđu u obrede za hadž i odu na Minu, tada će se okupati, obaviti umranski tavaf i sa'j, te skratiti kosu i osloboditi se ihrama umre (jer može obavljati temetu hadž, op.prev.). Zatim će, osmog dana zul hidžeta, sa ljudima ući u obrede hadža. Međutim, ukoliko ljudi uđu u obrede i odu na Minu prije nego se ona očisti, onda će obavljati kiran hadždž (jer nema drugog izbora, op.prev.), tako što će poći sa njima na Minu, a svakako je u ihramima, te činiti sve što čine hadžije: boravak na Mini, Arefatu, Muzdelifi, bacanje kamenčića, klanje kurbanda, skraćivanje kose na dan klanja kurbanda. Kada se očisti, okupat će se i obaviti hadžski tavaf sa sajom.

Ovaj tavaf i saj su dovoljni za njen hadž i umru, jer je došlo u Sunnetu da se tako desilo sa Aišom, majkom vjernika, r.a., koju je Poslanik, **sallallahu alejhi ve sellem**, nakon što je sa ljudima učinila hadžski tavaf i saj, obavijestio da su njen tavaf i saj nakon čišćenja dovoljni za njen hadž i umru. Onaj ko spoji umru i hadž (tj. obavlja

---

⁴⁰ Mjesto obavljanja saja (hodanja) između Saffe i Merve, dva mala brda, na kojem se između njih hoda i na određenom dijelu trči.

kiran hadž, op.prev.), na isti način ga obavlja kao i ifrad hadž, tj. nije obavezan osim jedan tavaf⁴¹ i jedan saj. To je zbog toga što je Poslanik, **sallallahu alejhi ve sellem**, tako rekao, uradio i hadisom potvrdio da će do Sudnjeg dana umra ulaziti u hadž. A Allah najbolje zna.

Kada nastupi osmi dan mjeseca zul-hidžeta, hadžije će ući i obrede hadža na mjestima gdje se nalaze u Mekki, kao što su to učinili i na mikatima: očistit će se, obući ihrame, i nanijetiti hadž, i muško i žensko, učeći telbijju: Allahumme lebbejke hadždžen. Neće činiti ono što je zabranjeno činiti u ihramima, sve dok se ne vrate sa Muzdelife na Minu, na dan klanja kurbana⁴², bace kamenčiće na veliko džemre (Akabu) i muško obrije glavu, a žensko skрати kosu (vrhove većine kose, op.prev.).

Kada hadžija osmog dana uđe u obrede hadža, otići će na Minu, prenoćiti na njoj, klanjati tu sve namaze u njihovom vremenu, skraćeno bez spajanja. Kada se pojavi Sunce na Dan Arefata, uputiće se na Nemiru (mjesto pred sami Arefat, op.prev), te tu klanjati podne i ikindiju za imamom u džematu, spojeno i skraćeno. Nakon što sunce pređe zenit, uputiće se ka Arefatu. Ali ako bi sa Mine odmah otišao na Arefat i tamo klanjao podne i ikindiju, nema

---

⁴¹ Tavaf će učiniti na dan Bajrama ili nakon njega. Što se tiče prvog tavafa prije kiran hadža koji se naziva kudum, on je dobrovoljan. A saj je jedan za onoga ko obavlja ifrad i za onoga ko obavlja kiran hadž, pa ako ga uradi prije, sa tavaf kudomom, ne mora ga obavljati sa hadžskim tavafom (ifadom) na dan Bajrama ili poslije.

⁴² Dan klanja kurbana je dan Bajrama, deseti dan zul-hidžeta. Nazvan je tim imenom jer hadžije taj dan kolju svoje kurbane.

smetnje (tako se radi danas, op.prev). Cijeli Arefat je mjesto na kojem se može boraviti na Dan Arefata.

Na Arefatu će mnogo spominjati Allaha, učiti dove, tražiti oprost, okrenut prema kibli, a ne prema brdu Rahme. To brdo je samo dio Arefata i nije ispravno penjati se na njega smatrajući to ibadetom, niti je dozvoljeno uzimati kamenje s njega pridajući mu svetost doticaja. To je zabranjena novotarija.

Hadžija neće napuštati Arefat sve do zalaska Sunca. Nakon što nastupi vrijeme akšama, hadžije kreću ka Muzdelifi. Tamo će klanjati akšam i jaciju skraćeno i spojeno u jacijskom vremenu, a potom prenočiti. Kada nastupi vrijeme zore, klanjat će sabah namaz, spominjati Allaha, a onda se, prije izlaska Sunca, uputiti ka Mini, gdje će baciti sedam kamenčića na veliko džemre Akabu, i to nakon izlaska Sunca. Ti kamenčići su veličine zrna leblebija, ne trebaju biti ni previše mali, a ni veliki. Nije dozvoljeno gađati džemre papučama, jer je takvo djelo izigravanje, kojeg je šejtan nekim uljepšao. Poniženje⁴³ šejtanu biva slijeđenjem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ostavljanjem onoga što su zabranili Allah i Njegov Poslanik.

Nakon bacanja kamenčića, kolje se kurban, muškarci briju, a žene krata kosu. Ukoliko bi i muškarac samo skratio kosu, to bi bilo dozvoljeno, ali je brijanje bolje tri puta. Poslije toga može skinuti ihrame, obući uobičajenu odjeću i postaje mu dopušteno sve ono što mu je bili zabranjeno dok je bio u ihramima, osim odnosa sa suprugom (djelimični izlazak iz obreda). Nakon toga će sići u Mekku, obaviti hadžski tavaf i saj, čime mu postaje dozvoljen i odnos sa suprugom (jer sa tim potpuno izlazi iz obreda). Potom se vraća na

---

⁴³ U tekstu se navodi izraz (irgam) što označava poniženje.

Minu i na njoj boravi ostatak prvog dana Bajrama i dva dana nakon toga. Obavezno je prenoćiti na Mini noći 11. i 12. dana zul hidžeta. I obaveza je u tim danima (11. i 12.), nakon što Sunce pređe zenit, bacati kamenčiće na sva tri džemreta, počevši od malog koje je do Mine, zatim srednje, a onda džemre Akaba, kojeg je gađao prvi dan Bajrama. Svako od njih gađat će sa po sedam kamenčića, donoseći tekbir prilikom svakog bacanja. Kamenčiće će sakupiti tamo gdje boravi na Mini⁴⁴. Onaj koji ne nađe mjesto na Mini, boravit će tamo gdje se završavaju šatori, u blizini.

Ukoliko želi da napusti Minu dvanaestog dana, nakon što baci kamenčiće, može to učiniti, a ukoliko ostane i trinaesti dan, to je bolje, i bacat će kamenčiće nakon što Sunce pređe zenit. Ako želi putovati, učinit će oprosni tavaf i odmah napustiti Mekku. Žena koja je u hajzu ili nifasu, ako je obavila hadžski tavaf i saj, ne mora činiti oprosni tavaf.

Ukoliko bi hadžija odgodio klanje kurbana do 11., 12., ili 13. dana, bilo bi dozvoljeno. Ako bi odgodio hadžski tavaf i saj sve dok ne napusti Minu, bilo bi dozvoljeno, ali je bolje učiniti onako kako je ranije pojašnjeno.

Allah najbolje zna i neka su salavat i selam na poslanika Muhameda i njegovu porodicu.

***

Vjerovanje

---

⁴⁴ Mjesto gdje je odsjeo.

Uzvišeni Allah je naredio muslimanu, osim vjerovanja u Njega i Njegovog Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**, i izvršavanja ruknova islama, da vjeruje u Njegove meleke⁴⁵ i Njegove knjige⁴⁶ koje je objavio Svojim poslanicima, a Kur'an učinio posljednjom od njih, dokinuo ih njime i učinio ga dominantnim nad njima. Također, obavezan je vjerovati u Allahove poslanike od prvog do posljednjeg od njih, Muhameda, **sallallahu alejhi ve sellem**, da je njihova poruka jedna i njihova vjera jedna, a to je islam. I da su svi poslani od Jednog, Allaha Gospodara svjetova. Musliman je dužan vjerovati da su poslanici koje je Allah spomenuo u Kur'anu Njegovi poslanici prošlim narodima, te vjerovati da je Muhammed -**sallallahu alejhi ve sellem** - njihov pečat, i poslanik svim ljudima. I da su svi ljudi nakon njegovog poslanstva njegov ummet, čak i Židovi i kršćani, kao i ostali drugih religija, jer ih je Allah sviju obavezao da ga slijede.

Musa, Isa i svi poslanici su čisti od onih koji ne slijede Muhameda, **sallallahu alejhi ve sellem**, i ne prihvataju islam; jer musliman vjeruje u sve poslanike i slijedi ih. Onaj koji ne vjeruje u Muhameda,

---

⁴⁵ Meleki su duhovna bića koja je Allah stvorio od svjetlosti. Njihov broj zna samo Allah. Neki od njih se nalaze na nebesima, dok su neki zaduženi za ljude.

⁴⁶ Musliman vjeruje da su sve knjige koje je Allah objavio Svojim poslanicima istinite i da je od svih knjiga samo Kur'an ostao sačuvan. Tevrat i Indžil koji se nalaze kod Jevreja i kršćana, su izmjenjeni i napisani od strane njih. Dokaz tome je mnoštvo verzija i različitost među njima. Također to što u njima stoji da su tri boga i da je Isa Božiji sin, a istina je da je Bog jedan, Allah, i da je Isa Njegov rob i poslanik, kao što stoji u Kur'anu. Ono što je ostalo u njima od Allahovog govora je dokinuto Kur'anom. Jedne prilike Poslanik, **sallallahu alejhi ve sellem**, je vidio stranicu Tivrata u ruci Omera, pa se naljutio i rekao: "Da li to sumnjaš o Omere. Tako mi Allaha, da je Musa živ, bio bi dužan da me slijedi." Tada je Omer bacio papir i rekao: "Allahov Poslaniče, moli Allaha da mi oprost." (Bilježi ga Ahmed (3/387), od Džabira ibn Abdullaha, a Albani ga je ocijenio dobrim u El-Irvau (1589))

sallallahu alejhi ve sellem, ne slijedi ga i ne prihvati islam, smatra se nevjernikom u sve poslanike pa makar tvrdio da slijedi nekog od njih. U drugom poglavlju su navedeni argumenti iz Allahovog govora u prilog tome.

Poslanik Muhamed, **sallallahu alejhi ve sellem**, je rekao: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedova duša, koji god Jevrej ili kršćanin čuje za mene, a umre prije nego što povjeruje u ono s čime sam poslan, ući će u Vatru."⁴⁷.

Musliman je obavezan vjerovati u proživljenje nakon smrti, obračun, nagradu, kaznu, Džennet i Džehennem. Također, obavezan je vjerovati u Allahovu odredbu.

Vjerovanje u odredbu znači:

Da musliman vjeruje da Svemogući Allah sve zna, da je znao djela Svojih robova prije nego što je stvorio nebesa i Zemlju, i da je to znanje zapisao u Levhi mehfuz (Ploču pomno čuvanu) kod Njega. I da vjeruje da biva samo ono što Allah hoće, a ono što neće to ne može ni biti. I da je Svemogući Allah stvorio robove da bi Mu bili pokorni i da bi se grijeha klonmili, i da im je to naredio i pojasnio. Dao im je sposobnost i htijenje na osnovu kojih mogu postupati po Njegovim naredbama i postići nagradu. A onaj koji bude činio grijeha, takav zaslužuje kaznu.

Htijenje roba je potčinjeno Allahovom htijenju. A one odredbe u kojim Allah nije robu dao mogućnost htijenja i izbora, nego se dešavaju bez njihove volje, poput greške, zaborava, prisile, siromaštva, bolesti, nedaća i slično tome, Uzvišeni Allah za takva

---

⁴⁷ Bilježe ga Muslim (153) i Ahmed (2/317).

djela neće kažnjavati robove, nego će ih mnogostruko nagraditi ukoliko budu sa njima strpljivi i zadovoljni.

Musliman je dužan vjerovati u sve što je spomenuto.

Muslimani koji su najvećeg imana, najbliži Allahu i koji će imati najveći stepen u Džennetu (stepen muhsina), su oni koji obožavaju Allaha, veličaju Ga i strahuju od Njega kao da Ga vide, ne čine grijeha ni tajno ni javno i vjeruju da ih On vidi gdje god bili, i da Mu ništa od njihovih djela, riječi i namjera nije skriveno. Oni izvršavaju Njegove naredbe i klone se grijeha, a ukoliko i učine neki grijeh ili prekrše Njegovu naredbu, hitro se pokaju iskrenim pokajanjem, osjećajući kajanje za učinjeno, traže oprost i ne vraćaju se grijehu. Allah Uzvišeni je rekao:

﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ [النحل: 128]

{Allah je zaista uz one koji Ga se boje i koji dobra djela čine.} [En-Nahl: 128].

***

Savršenstvo vjere islama

Uzvišeni Allah je rekao:

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ [المائدة: 3]

{Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.} [El-Maide: 3].

I rekao je:

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا

كَبِيرًا﴾ [الإسراء: 9]

{Zaista je ovaj Kur'an uputa ka Putu koji je najispravniji, i vjernicima koji čine dobra djela donosi radosnu vijest da ih čeka nagrada velika,} [El-Isra: 9]. I rekao je Uzvišeni:

﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ [النحل: 89]

{Mi tebi objavljujemo Knjigu kao objašnjenje za sve i kao uputu i milost i radosnu vijest za muslimane.} [En-Nahl: 89]. U ispravnom hadisuje je došlo da je Vjerovjesnik, **sallallahu alejhi ve sellem**, rekao: "Ostavio sam vas na jasnom putu čija je noć jasna kao i dan, sa kojeg poslije moje smrti, neće skrenuti osim propalica i gubitnik."⁴⁸. I rekao je, **sallallahu alejhi ve sellem**: "Ostavio sam vam dvoje, kojih ako se budete čvrsto držali, nećete zalutati: Allahovu knjigu i sunnet Njegovog vjerovjesnika."⁴⁹

Komentar spomenutih ajeta:

Uzvišeni Allah kaže u prvom ajetu da je usavršio i upotpunio muslimanima njihovu vjeru islam, pa stoga u sebi ne sadrži nikakvu manjkavosti, niti je u potrebi za dodavanjima. Zato je ona odgovarajuća za svako vrijeme, mjesto i narod. I kaže da je upotpunio svoju blagodat muslimanima, time što im je objavio ovu

---

⁴⁸ Ebu Davud (4607), Tirmizi sličnu predaju (2676), Ibn Madže (43) i ovo je njegova verzija i Ahmed (17142), uz malu razliku, a Albani ga je ocijenio ispravnim u djelu Sahih Ibn Madže (41).

⁴⁹ Bilježi ga Malik (3338), a Albani ga je ocijenio ispravnim u djelu Sahihul-Džami' (2937).

veličanstvenu i savršenu vjeru, poslao poslanika Muhameda, **sallallahu alejhi ve sellem**, kao pečata svih poslanika, pomogao ih protiv njihovih neprijatelja i učinio da islam bude dominantan. I kaže da je zadovoljan da islam bude vjera ljudima, osim kojeg neće prihvatiti drugu vjeru ni od koga.

U drugom ajetu Uzvišeni Allah kaže da je Kur'an knjiga koja sadrži savršen sistem, sveobuhvatan za sve segmente života, u kojem je objašnjenje za sve što se tiče vjere i svjetovnog. Ne postoji dobro, a da islam nije ukazao na njega, niti postoji zlo, a da nije upozorio na njega. U Kur'anu se nalazi odgovor na svako pitanje i svaki problem, prijašnji, sadašnji ili budući. Dok je svaki odgovor, koji je u suprotnosti s Kur'anom, nepravda i neznanje.

Znanje, vjerovanje, politika, sistem vlasti, sudstvo, psihologija, sociologija, ekonomija, kazneno pravo i sve druge oblasti koje su čovjeku potrebne, pojašnjene su u Kur'anu i preko Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**, na najpotpuniji način, kao što o tome stoji u spomenutom ajetu:

﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾ [النحل: 89].

{Mi tebi objavljujemo Knjigu kao objašnjenje za sve i kao uputu i milost i radosnu vijest za muslimane.} [En-Nahl: 89].

Sljedeće poglavlje sažeto pojašnjava potpunost islama i savršenost njegovog sveobuhvatnog sistema.

***

Četvrto poglavlje: Islamski sistem

Prvo: Znanje

Prva obaveza kojom je zadužen čovjek jeste izučavanje nauke. Uzvišeni je rekao:

﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ﴾

[محمد: 19]

{Znaj da nema boga osim Allaha! Traži oprost za svoje grijehe i za vjernike i vjernice! Allah zna vaše kretnje, kud se krećete i mjesto vašeg smiraja gdje boravite.} [Muhammed: 19]. I reekao je:

﴿يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾

[المجادلة: 11]

{Allah će na visoke stepene uzdignuti one među vama koji vjeruju i kojima je dato znanje. - A Allah dobro zna ono što radite.} [El-Mudžadele: 11]. I kaže Uzvišeni:

﴿وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ [طه: 114]

{i reci: "Gospodaru moj, Ti znanje moje proširi!"} [Taha: 114]. I kaže Uzvišeni:

﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ [الأنبياء: 7]

{Zato pitajte ljude od znanja, ako vi ne znate!} [El-Enbija: 7].

U ispravnom hadisu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Traženje nauke je obaveza svakom muslimanu."⁵⁰ I rekao je, sallallahu alejhi ve sellem: "Vrijednost učenjaka nad pobožnjakom poput je vrijednosti mjeseca u noći uštapa nad ostalim zvijezdama."⁵¹

---

⁵⁰ Bilježi ga: Ibn Madže (224), Taberani u Es-Sagiru (22), a Albani ga je ocijenio ispravnim u djelu Sahihul-Džami' (3808) i (3809).

⁵¹ Tirmizi (2322), Ibn Madže (4112), a Albani ga je ocijenio ispravnim djelom u Sahihul-džami' (1609).

Nauka se u islamu dijeli na nekoliko vrsta, shodno obaveznosti:

1. Znanje koje je obaveza

svakom čovjeku, bio muškarac ili žena i niko nema opravdanja u pogledu ovakve vrste znanja, a to je spoznaja Allaha i Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*, i spoznaja vjere, onog od nje što se tiče njegovih dužnosti i obaveza.⁵²

2. Znanje koje je kolektivna obaveza

društva kao cjeline, pa ukoliko ga nauči dovoljan broj njih, drugi nemaju grijeha i ono im postaje pohvalno, a ne obavezno. To je znanje o šerijatsko-pravnim propisima koji čovjeku daju mogućnost podučavanja, suđenja, donošenja fetvi. Isto je i sa znanjem koje je potrebno muslimanima u smislu zanimanja i zanata koji su neophodni u njihovim životima. Ukoliko nema dovoljan broj ljudi u tim oblastima, islamskoj vlasti i nadležnim organima je obaveza raditi na tome da se određeni broj ljudi specijalizuje u tim poljima.

Drugo: Vjerovanje

Allah Svemogući je naredio Svom poslaniku Muhamedu, *sallallahu alejhi ve sellem*, da obavijesti sve ljude da su oni Njegovi robovi i da samo Njega moraju obožavati. I naredio im je da Mu se direktno i bez posrednika obraćaju i ibadet upućuju, kao što je pojašnjeno u značenju riječi *la ilahe illellah*. Zapovjedio im je da se uzdaju samo u Allaha i da se ne boje nikoga osim Njega, i da se ne

---

⁵² O ovome se govorilo u prethodna tri poglavlja.

nadaju osim od Njega⁵³, jer On jedini donosi korist i otklanja štetu. I naredio im je da Ga opisuju svojstvima savršenstva, kojima se opisao i kojima Ga je opisao Poslanik, **sallallahu alejhi ve sellem**, kao što je to već pojašnjeno.

Treće: Međuljudski odnosi

Muslimanu je naređeno da bude dobra osoba, da se trudi da ljude izvede iz tame nevjerstva u svjetlo islama. Upravo zbog sam i napisao ovu knjigu, s ciljem da ispunim dio dužnosti.

Allah Uzvišeni je naredio je da veza muslimana s drugima bude zasnovana na vjerovanju u Njega. To podrazumijeva da voli Allahove dobre robove koji su pokorni Njemu i Njegovom Poslaniku, **sallallahu alajhi ve sellem**, pa makar oni bili i najdalji ljudi. I podrazumijeva da prezire nevjernike i griješnike, pa makar mu bili najbliži. Takva veza okuplja i spaja podijeljene i različite, za razliku od veza porijeklom, domovinom i materijalnim interesima. koje se veoma brzo prekinu i nestanu.

Allah Uzvišeni je rekao:

﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ

أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ﴾ [المجادلة:22]

---

⁵³ Ovdje se misli na to da ne strahuje i ne nada se od stvorenja (misli se na strah i nadu koji mogu biti samo od Boga, op.prev.), poput umrlih i kumira, koji ne posjeduju Allahovu moć. Međutim, kada se radi o prirodnom strahu od stvorenja u onome što ona mogu učiniti, kao npr. strah od lava, lopova, ili ako se radi o nadi u onog ko može pružiti neku vrstu pomoći, kao u slučaju osobe na funkciji ili plemenite osobe, onda su taj strah i nada prirodni i u tome nema ništa sporno.

{Nećeš naći da ljudi koji u Allaha i u ahiret vjeruju budu u ljubavi s onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, pa bili to očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi.} [El-Mudžadele: 22]. I rekao je:

﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُمْ﴾ [الحجرات: 13]

{Najugledniji od vas kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji.} [El-Hudžurat: 13].

U prvom ajetu, Allah Uzvišeni kaže da vjernik u Njega ne voli Allahove neprijatelje, pa makar mu bili najbliži ljudi.

A u drugom ajetu kaže, da su najplemenitiji ljudi i Njemu najdraži oni koji Mu se pokoravaju, bez obzira o kojoj se naciji ili rasi radilo.

Allah Uzvišeni je naredio pravedno postupanje sa neprijateljem i prijateljem. Sebi je zabranio nepravdu, i učinio je zabranjenom među svojim robovima. Naredio je povjerenje i iskrenost, a zabranio izdaju. Naredio je poštovanje roditelja i dobročinstvo prema njima, održavanje rodbinskih veza, dobročinstvo prema siromašnima, učešće u dobrotvornim djelima. Zapovjedio je dobročinstvo prema svemu, pa čak i prema životinjama, a zabranio je njihovo mučenje⁵⁴. Što se tiče štetnih životinja kao što su bijesan pas⁵⁵, zmija, škorpion,

---

⁵⁴ Čak i kod klanja halal životinje, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio da se nož naoštiri i životinja zakolje na što brži i lakši način. Mjesto klanja je grlo, a presjecaju se jednjak i dvije krvne žile da bi krv brzo izašla. A deve se kolju ubodom u posebno mjesto niže vrata. Što se tiče ubijanja životinje strujnim udarom ili udarcem u glavu i tako dalje, to je zabranjeno i životinja tako usmrćena se ne smije jesti, jer je meso tada haram.

⁵⁵ Bijesan pas koji uznemirava ljude, obuhvata sve divlje zvijeri koje napadaju i uznemiravaju ljude i njihova dobra.

miš, jastreb i gekon (gušter), oni se mogu ubiti s ciljem da se spriječi njihovo zlo, ali ne da se muče.

Četvrto: O samokontroli i srcu vaizu kod vjernika

Kur'anski ajeti pojašnjavaju ljudima da ih Allah vidi gdje god se nalazili, da zna sve njihove postupke, njihove namjere i da bilježi njihova djela i riječi. Da su Njegovi meleki sa njima i da zapisuju sve što čine tajno i javno. I da će ih Allah za sve što rade i govore obračunati. I upozoravaju na bolnu kaznu ukoliko Mu budu nepokorni. I to je najveća prepreka za vjernike u Allaha, koja ih sprječava i odvraća da Mu čine grijeh, zbog straha od Svemogućeg Allaha.

Što se tiče onoga koji se ne boji Allaha i čini grijeh kad god može, Allah mu je na ovom svijetu postavio određene prepreke da ga odvrate od toga. Te prepreke su to što je naredio muslimanima da naređuju i promovišu dobro, a sprječavaju zlo. Svaki musliman kada vidi da neko drugi čini grijeh, osjeća odgovornost pred Allahom da ga upozori makar riječima, ukoliko to nije u stanju spriječiti svojom rukom. Zatim, to što je Allah naredio muslimanskom vladaru⁵⁶ da sprovodi propisane šerijatske kazne nad onima koji krše Allahove zabrane. To su kazne, koje su srazmjerne zločinima njihovih počinilaca, koje su propisane i objašnjene u Kur'anu i Sunnetu. Allah je naredio njihovo sprovođenje nad prestupnicima, čime se uspostavlja i širi pravda, sigurnost i prosperitet.

---

⁵⁶ Vladar ili predsjednik.

Peto: Solidarnost društva i međusobno potpomaganje

Allah je naredio muslimanima da se međusobno potpomažu materijalno i duhovno, kao što je prethodno objašnjeno u poglavlju o zekatu i sadaki. A zabranio je muslimanu da uznemirava ljude i najmanjim vidom uznemiravanja, čak i nekom preprekom na putu. I naredio mu je da ukloni prepreku sa puta, čak i onda kada je nije on stavio, za što mu je obećao nagradu. Dok je onome ko uznemirava druge, pripremio kaznom.

Allah je obavezao muslimana da želi svome bratu ono što želi sebi i da mu ne voli ono što ne voli samom sebi. Allah Uzvišeni je rekao:

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ

الْعِقَابِ﴾ [المائدة: 2]

{Jedni drugima pomažite u dobročinstvu i čestitosti, a ne sudjelujte u grijehu i neprijateljstvu; i bojte se Allaha, jer Allah strašno kažnjava.} [El-Maide: 2]. I rekao je Uzvišeni:

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ﴾ [الحجرات: 10]

{Vjernici su samo braća, zato pomirite svoja dva brata} [El-Hudžurat: 10]. I rekao je:

﴿لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نُّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَن

يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ [النساء: 114]

{Nema dobra u mnogim njihovim potajnim govorima, osim u govoru onog ko traži da se sadaka udjeljuje, ili dobro čini, ili

uspostavlja mir među ljudima. Onome ko to čini iz želje za Allahovim zadovoljstvom, Mi ćemo veliku nagradu dati.} [En-Nisa: 114]. Poslanik Muhammed, **sallallahu alejhi ve sellem**, je rekao: "Niko od vas neće biti pravi vjernik sve dok ne bude želio svome bratu ono što želi sam sebi."⁵⁷ Ahmed bilježi Poslanikov, **sallallahu alejhi ve sellem**, veličanstven govor⁵⁸, kojeg je održao pred kraj života na Oprosnom hadžu, u kojem potvrđuje ono što mu je naređeno, rekavši: "O ljudi, doista je vaš Gospodar jedan, i vaš praotac je jedan. Zaista arap nema prednost nad nearapom, niti nearap nad arapom, niti crveni nad crnim, niti crni nad crvenim, osim po bogobožnosti. Jesam li vam dostavio?" Rekoše: "Dostavio je Allahov Poslanik, **sallallahu alejhi ve sellem**."⁵⁹ Također, je rekao, **sallallahu alejhi ve sellem**: "Allah je vašu krv, imetke i čast učinio svetim kao što je svetim učinio ovaj dan u ovome gradu i ovome mjesecu, sve do dana kada ćete susresti vašeg Gospodara. Jesam li vam dostavio?" Rekoše: "Jesi." A onda je podigao kažiprst prema nebu i rekao: "Allahu budi mi svjedok da sam dostavio."⁶⁰

Šesto: Unutarnja politika

Allah je naredio muslimanima da sebi izaberu vođu kojem će se zavjetovati na vjernost u vođstvu, i naredio im je da budu jedinstveni i ne dijele se, da budu jedna zajednica. I naredio im je da

---

⁵⁷ Bilježe ga Buhari (13) i Muslim (45), i ovo je Muslimova verzija.

⁵⁸ To su hutbe i govori koji su sažeti i duboki, i nalaze se u raznim hadiskim zbirkama.

⁵⁹ Bilježi ga Ahmed (22978), a Albani ga je ocijenio ispravnim u djelu Es-Silsiletu-sahihah (6/199).

⁶⁰ Bilježe ga: Buhari (105) i Muslim (1679), a ovo je Buharijina verzija.

slušaju svoje predvodnike i vođe osim ako im naređuju grijeh, jer nije dozvoljena poslušnost stvorenju u onome što je neposlušnost Stvoritelju.

Allah je naredio muslimanu, ako bude u zemlji u kojoj nije u stanju ispoljavati vjeru, niti pozivati u nju⁶¹ da se iz nje iseli u zemlju islama, u kojoj muslimanski vladar sudi i vlada po islamskom zakonu, kojeg je Allah objavio.

Islam ne poznaje regionalne granice i narodnosti. Naprotiv, pripadnost muslimana je islam, robovi su Allahovi robovi, a zemlja je Allahova zemlja. Musliman putuje njome bez prepreka, pod uvjetom da se pridržava Allahovog zakona. A ako ga u nečemu prekrši, na njega se primjenjuje Allahov sud. Primjernom Allahovog zakona i šerijatskih kazni⁶² uspostavlja se sigurnost i postojanost ljudi na pravome putu, čuvaju se njihovi životi, čast, imetak i sve ono što je dobro. Dok je svo zlo u njihovom neprimjenjivanju.

Allah je zaštitio ljudske razume na način da je zabranio alkohol, droge i opijate⁶³, te odredio kaznu za onoga koji pije alkohol. Kazna za pijenje alkohola je 40-80 udaraca bičem, svaki put kad učini to djelo. Njen cilj je da ga odvraća od tog grijeha, zaštiti njegov razum, kao i da zaštiti ljude od njegovog zla.

Allah je zaštitio i živote muslimana tako što je propisao odmazdu prema onome ko bespravno napadne na nečiji život i tijelo. Pa je

---

⁶¹ Naredio mu je da iseli ako je u mogućnosti.

⁶² To su precizno određene kazne u islamskom zakonu, koje su vjerom određene, za počinioce preciziranih zločina i nedjela.

⁶³ Opijati su sredstva koja uzrokuju letargiju i lijenost tijela, uma i živaca.

propisao pogubljenje ubice i odmazdu za nanesene povreda. U isto vrijeme, muslimanu je propisano da štiti sebe, svoju čast i imetak. Allah Uzvišeni je rekao:

﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ [البقرة: 179]

{U odmazdi vam je život, o razumom obdareni, da biste se sačuvali.} [El-Bekare: 179]. Poslanik, **sallallahu alejhi ve sellem**, je rekao: “Šehid je svako onaj ko pogine braneći svoj imetak, svoju vjeru, svoj život i porodicu.”⁶⁴

Allah je zaštitio i muslimanske časti time što je zabranio ogovaranje i pričanja iza leđa muslimanu što mu nije drago, osim kada za to postoji islamom opravdana potreba. Također, propisao je kaznu za onoga ko potvori muslimana da je učinio blud, homoseksualne odnose i sl., ako to ne može dokazati na šerijatski određen način.

Allah je također zaštitio porijekla ljudi, od miješanja na način koji nije propisan⁶⁵. I zaštitio je časti od kaljanja nemoralom, tako što je zabranio blud i učinio ga od najvećih grijeha. I u cilju odvratanja od njega. propisao je fiksnu kaznu, koja se sprovodi samo ako se ispune svi njeni šerijatom definisani preduslovi.

Allah je također zaštitio imetke ljude, zabranom krađe, varanja, kockanja, podmićivanja i drugih zabranjenih dobiti. I propisao je fiksne kazne za lopova i razbojnika, s ciljem da ih odvrati od takvih

---

⁶⁴ Ebu Davud (2/275), Nesai (2/316), Ahmed (1652), a Albani ga je ocijenio ispravnim u djelu Sahihut-tergibi vet-terhib (1411) i Sahihul-džami' (4172).

⁶⁵ Zaštitio je porijekla ljudi od toga da se ne pomiješaju, pa da se ne zna ko kome pripada, kao npr. da se čovjek pripisuje onom ko mu nije otac, zbog bluda.

postupaka. Ta kazna je odsjecanje udova, ako su ispunjeni svi definisani uvjeti. A ukoliko nisu ispunjeni svi uvjeti, onda drugom odgovarajućom kaznom (koju određuje vladar ili sudija, op.prev), naravno ako je krađa potvrđena.

Onaj koji je propisao i uspostavio te kazne je Allah Sveznajući Mudri, On najbolje zna što popravljja stanje Njegovih stvorenja i On je najmilostiviji prema njima. On je učinio da ove kazne budu uzrokom brisanja grijeha muslimana prestupnika i da se njima društvo zaštititi od njihovog zla. Neprijatelji islama koji osuđuju pogubljenje ubice i odsijecanje ruke kradljivcu, oni time osuđuju odsjecanje bolesnog organa bolesnika, koji ako se ne odstrani uzrokuje kvarenje cijelog društva. A u isto vrijeme smatraju pohvalnim i opravdanim ubijanje nevinih ljudi kako bi ispunili svoje nepravedne ciljeve.

Sedmo: Vanjska politika

Allah je naredio muslimanima i njihovim predstavnicima da pozivaju nemuslimane u islam, da bi ih spasili iz tame nevjerstva u svjetlo vjerovanja u Allaha, i iz nesreće kojoj vodi prepuštanje materijalnim stvarima ovoga svijeta, i gubljenja duševne sreće koju Allah daje istinskim muslimanima. Dakle, ova Allahova naredba muslimanu je: da bude dobar i svojom dobrotom koristi svim ljudskim bićima i da nastoji spasiti sva ljudska bića. Suprotno tome su ljudski sistemi koji od čovjeka traže da bude samo dobar građanin, što je dokaz njihove pokvarenosti i manjkavosti, te dobrote i savršenstva islama.

Allah je naredio muslimanima da pripreme koliko god mogu snage za Allahove neprijatelje, kako bi ih zastrašili i zaštitili islam i muslimane. Dopustio je muslimanima da sklapaju ugovore s

nemuslimanima, ako za tim ima potrebe, i to u skladu sa islamskim propisima. A zabranjuje im da krše ugovore koje su sklopili sa svojim neprijateljem, osim da ga neprijatelj prvi prekrši ili učini nešto što neminovno vodi ka njegovom kršenju.

Prije nego otpočinu borbu u bitkama protiv nevjernika, Allah naređuje muslimanima da ih prvo pozovu u islam. Pa ukoliko odbiju, da im ponude da plaćaju džizju i da se pokore Allahovom zakonu⁶⁶. Ukoliko i to odbiju, boriće se protiv njih, dok se ne suzbije smutnja⁶⁷, kako bi se samo Allahu vjera ispovijedala.

U stanju borbenih aktivnosti, Allah zabranjuje muslimanima da ubijaju djecu, žene, starce i vjerska lica koja su u svojim hramovima, izuzev onih koji učestvuju sa borcima, bilo donošenjem odluka, bilo postupcima. I naređuje im da budu dobročinitelji prema zarobljenicima. Iz ovoga razumijemo da cilj borbe u islamu nije radi

---

⁶⁶ Pod islamskom vladavinom muslimani plaćaju zekat, a nemuslimani plaćaju džizju, a to je određen iznos koji plaćaju samo odrasli muškarci, isključujući žene, djecu, lude, starije i siromašne. I to je vrlo mali iznos koji u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije prelazio jedan dinar, kojeg daje svako onaj ko je u mogućnosti, jednom godišnje. Zauzvrat tome im se garantuje potpuna sigurnost života, imetka i časti pod zaštitom islamske države, sloboda života, vjere, vlasništva, privređivanja i svih oblika dozvoljenog zarađivanja, u skladu sa islamskim propisima. Onog trenutka, kada muslimani ne budu u mogućnosti da ispune njihova prava i zaštite ih od neprijatelja, tada su dužni da im vrate porez kojeg su uzeli, jer nisu ispunili uslov za njegovo uzimanje. A onda kada bi učestvovali u odbrani zemlje, muslimani bi ih oslobodili poreza. Država bi pomagala njihove siromahe, liječila ih i odnosila se prema njima kao prema muslimanima.

⁶⁷ Smutnja biva tako što se ljudi spriječavaju da dođu do islama i da ga slobodno prihvate, bez prisile.

dominacije i eksploatacije, već je cilj da se širi istina i milost prema stvorenjima, te da ljudi ne obožavaju stvorenja već Stvoritelja.

Osmo: Sloboda

(a) Sloboda vjerovanja

Allah je dodijelio pravo na slobodu vjere onim nemuslimanima koji prihvate islamsku vlast, nakon što im se pojasni i ponudi islam. Pa ukoliko prime islam, u njemu će pronaći sreću i spas, a ukoliko ostanu u svojoj vjeri, izabrali su nevjerstvo, nesreću i patnju u Vatri. Time je nad njima je uspostavljen dokaz i neće imati opravdanje pred Allahom. Muslimani će im dati slobodu vjerovanja pod uslovom da plaćaju džizju, potčine se zakonima islamske države i da pred muslimanima ne ispoljavaju simbole nevjerstva.

Kada je riječ o muslimanu, on nema pravo da se odmetne od vjere, a ukoliko to i učini, slijedi mu pogubljenje. Razlog tome jeste što on ne zasluhuje da živi onog momenta kada napusti istinu nakon što je spoznao, osim ukoliko se pokaje i vrati islamu.⁶⁸

---

⁶⁸ Odmetništvo je izlazak iz islama u nevjerstvo. Takvo nešto ne može učiniti onaj ko je izabrao islam iz uvjerenja. Nikakva vjera, niti kultura ga ne bi mogli odvratiti od njega, jer su savršenstvo i nadnaravnost islama nedostižni. Jedan od motiva otpadništva je pravljenje smutnje u muslimanskoj zajednici i poticanje na nevjerstvo, ili da se ostvari neki prohtjev, materijalna i društvena korist. Ako uzmemo otpadništvo od islama u kontekstu da je ono prekid najvećeg i najvažnijeg ugovora sa Bogom, onda je ono slično velikoj državnoj izdaji, koje su mnoge zemlje u današnjem vremenu okarakterisale kao najveći zločin protiv države, za koji su odredili kaznu pogubljenja. Stoga je otpadnik od islama na takvom stepenu pokvarenosti, da ne koristi sa njim išta drugo osim pogubljenje. Takvu odluku, po islamskim propisima, ne može donijeti niko drugi do vladar, naravno, ako je prethodno utvrđeno i potvrđeno stanje otpadništva kod

Ukoliko se neko odmetne od vjere činjenjem djela koje ruši njegov islam, u vjeru se može vratiti tako što će ostaviti to nedjelo, prezirući ga, pokajati se Allahu i moliti oprost od Njega.

Djela koja ruše čovjekov islam su mnogobrojna, a najpoznatija od njih su:

Širk Allahu, koji se čini tako što rob izjednači nešto ili nekog sa Allahom u Njegovom pravu, od kojih je ibadet. Kao na primjer da uzme posrednika između sebe i Allaha, kojem upućuje dove i druge ibadete, želeći od njega da mu posreduje kod Allaha. To biva širkom svejedno priznavao da je to božanstvo imenom i suštinom, poput mekkanskih mušrika iz vremena prije islama, koji su obožavali kipove, podignute dobrim ljudima iz prošlosti, tako što su tražili od njih šefat ili da se zauzimaju za njih kod Allaha. I svejedno biva širkom, iako ne smatra da su ti kojim upućuje ibadet božanstva, ili to ne smatra ibadetom njima pored Allaha, poput mušrika koji se pripisuju islamu, a koji ne prihvataju poziv u tevhid, tvrdeći da je širk samo činjenje sedžde kipu ili da se kaže za neko stvorenje da je ono bog.

Takav je poput onoga koji pije alkohol, ali ga naziva drugim imenom. A već je prethodno pojašnjeno njihovo stanje. Allah Uzvišeni je rekao:

---

optuženog, za što postoje pecizno definisani koraci, kojim se spriječava bilo kakva nepravedna odluka spram optuženog, i čime se u konačnici ostvaruje zaštita islamskog društva.

﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ (2) أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ (3)﴾ [الزمر: 2-3]

{U ibadetu Allahu budi, ispovijedajući Mu čistu vjeru.} {Iskreno ispovjedanje vjere dug je Allahu! A onima koji pored Njega uzimaju zaštitnike i govore: 'Mi ih obožavamo samo zato da bi nas što više Allahu približili.' – Allah će njima, zaista, presuditi o onome u čemu su se oni razilazili. Allah nikako neće ukazati na pravi put onome ko je lažljivac i nevjernik.} [Ez-Zumer: 2-3]. I rekao je Uzvišeni Allah:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشِرْكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ (13)﴾ [فاطر: 13-14]

{To vam je, eto, Allah, Gospodar vaš; sve je u posjedu Njegovom! A oni koje, pored Njega, molite ne posjeduju ništa, ni koliko je opna na hurminoj košpici.} {Ako ih molite, ne čuju vašu molbu, a da i čuju, ne bi vam se odazvali; na Kijametskom danu oni će poreći da ste ih Njemu u obožavanju pridruživali. I niko te neće obavijestiti kao Onaj Koji sve u potpunosti zna.} [Fatir: 13-14].

1. Nesmatranje mušrika nevjernicima, kao i drugih, poput Jevreja, kršćana, ateista, vatropoklonika, taguta koji sude prema onome što Allah nije objavio i koji nisu zadovoljni Njegovom presudom. Dakle, nevjernik je onaj ko ih ne smatra nevjernicima nakon što je spoznao Allahov sud o njima.

2. Sihr koji podrazumijeva veliki širk. Onaj ko to bude radio ili bude s time zadovoljan nakon znanja o propisu tog djela, počinio je nevjerstvo.

3. Uvjerjenje da je neki drugi sistem bolji od islamskog, ili da je nečija presuda bolja od Poslanikove sallallahu alejhi ve sellem, presude, ili da je dozvoljeno suditi po nečemu što Allah nije objavio.

4. Mržnja prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ili nečemu što je poznato da je od njegovog šerijata.

5. Ismijavanje⁶⁹nečim za šta se zna da je dio islama.

6. Nezadovoljstvo sa uspjehom islama i radost sa njegovim porazom.

7. Potpomaganje i naklonost prema nevjernicima znajući da onaj ko to čini pripada njima.

8.Vjerovanje da je dozvoljeno nekome od ljudi izlaziti iz okvira šerijata koji je objavljen Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, a zna da to nije ispravno.

9. Okretanje od vjere, tako da ne uči ono što je obavezan i ne postupa po tome, nakon što mu je na to ukazano.

10. Negiranje propisa koji je predmet konsenzusa učenjaka, u onom što ne može biti nepoznato nekom poput njega. Dokazi za spomenute primjere odmetništva od islama su mnogobrojni, kako u Kur'anu, tako i u sunnetu.

---

⁶⁹ Ismijavanje Allahom, ili nekim Njegovim poslanikom, poput Muhammeda, Musaa, Isaa, ili nečim što je poznato kao dio islama.

b) Sloboda mišljenja

Allah je dao slobodu mišljenja u islamu pod uvjetom da to mišljenje nije u suprotnosti s učenjem islama. Naredio je muslimanu da kaže riječ istine ne bojeći se ničijeg prijekora, što je učinio jednim od najboljih vidova džihada. Naredio mu je da savjetuje vladare muslimana i da ih upozorava na kršenje granica, te da odgovori onima koji pozivaju na laž i da to pokuša spriječiti. Ovo je najbolji i najljepši sistem koji zagovara poštivanje mišljenja. Što se tiče mišljenja koje je u suprotnosti s Božjim zakonom, nije ga dopušteno obznaniti, jer je to suprotstavljanje i borba protiv istine.

c) Lična sloboda

Allah je u islamu dao slobodu ličnosti unutar granica islamskog šerijata, pa je čovjeka – muškarca ili ženu – učinio slobodnim u njegovim postupcima, kao što su kupoprodaja, darivanje, uvakufljenje i oprost. I dao je muškarcu i ženi slobodu da izaberu supružnika, pa nikoga od njih ne prisiljava da stupi u brak sa nekim kime nisu zadovoljni. Ako žena izabere muškarca koji joj nije jednak po vjeri, takav brak treba spriječiti kako bi muslimanka sačuvala svoju vjeru i čast. Ta zabrana je u korist nje i njene porodice.

Ženin staratelj je onaj muškarac koji joj je najbliži porijeklom ili onaj kojeg on opunomoći. On je taj koji sklapa njenu bračnu vezu, jer žena ne može sama sebe udati, s obzirom da je to slično bludnicima. On će reći mužu: Ženim te ovom ženom, a muž će odgovoriti: Prihvatam ovaj brak. Tom bračnom ugovoru prisustvovat će dva svjedoka.

Islam ne dopušta muslimanu da prekorači granicu koju mu je Allah propisao, jer on i sve što posjeduje pripadaju Njemu, pa se mora ponašati u granicama Njegovog zakona, kojeg je propisao kao

milost svojim robovima. Stoga je Allah najstrožije zabranio preljub i homoseksualizam, samoubistvo i promjenu izgleda u kojem ga je Uzvišeni stvorio.

Kraćenje brkova, rezanje noktiju, brijanje stidnih dlaka i dlaka ispod pazuha, te obrezivanje, spada u propise koje je Allah naredio.

Allah zabranjuje muslimanu da oponaša Njegove neprijatelje u stvarima koje su za njih karakteristične, jer oponašanje i ljubav prema njima u vanjskim stvarima vodi do oponašanja i ljubavi prema njima u srcu.

Allah želi da musliman bude izvor ispravne islamske misli, a ne uvoznik ljudskih misli i mišljenja. Allah želi da musliman bude dobar primjer, a ne imitator.

Što se tiče industrije i tehnološkog napretka, islam nalaže njihovo učenje i usvajanje, čak i ako je onaj koji ih je izumio nemusliman, jer je u osnovi Allah Taj koji je čovjeka podučio. Allah Uzvišeni je rekao:

﴿عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ [العلق: 5]

{Koји čovjeka poučava onome što ne zna.} [El-Alek: 5].

Ovo su najviši nivoi savjetovanja i reforme čovjeka u smjeru izvlačenja maksimalne koristi iz svoje slobodu, čuvanja svog dostojanstva i zaštite od zla samog sebe i zla drugih.

d) Sloboda prebivališta

Uzvišeni Allah je dao muslimanu slobodu prebivališta i zabranio je da iko uđe u njegov dom ili da gleda unutar njega bez njegove dozvole.

e) Sloboda zarađivanja

Allah je muslimanu dao slobodu da zarađuje i troši u granicama šerijatskih propisa. I naredio mu je da radi i zarađuje, da bi

zadovoljio svoje i potrebe svoje porodice, i da bi trošio svoj imetak u razne vidove dobročinstva. Istovremeno, Allah zabranjuje haram zaradu kao što je: lihvarstvo, kocka, mito, krađa, gatanje i vradžbine, blud i sodomija. Zabranio je i zaradu koja se uzima za crtanje živih bića⁷⁰, za alkohol, svinjetinu, zabranjene instrumente, pjevanje i igranje. Kao što je zabranjeno zarađivanje iz ovih izvora tako je zabranjeno i trošenje na njih. Nije ispravno da musliman troši imetak osim na legitiman i šerijatom utemeljen način. Ovo je najviši nivo savjeta, smjernica i reformi za čovjeka u njegovom zarađivanju i trošenju, a sve s ciljem da živi neovisno i sretno, sa halal zaradom.

Deveto: Porodica

Allah Uzvišeni je uredio porodicu u islamu najpotpunijim uređenjem, koje će onim koji ga primjene, donijeti sretan porodični život. Propisao je dobročinstvo prema roditeljima: lijepim riječima, posjetom ukoliko su daleko, služenjem, ispunjavanjem njihovih potreba, izdržavanjem i osiguranjem stana, ako su siromašni. I zaprijetio je kaznom onome ko zapostavi roditelje, a garantovao sreću onome ko im bude dobročinitelj. Također, propisao je brak i objasnio njegovu mudrost u Svojoj Knjizi i sunnetu Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**.

***

Mudrost propisanosti braka

1. Brak je jedan od najvećih uzroka očuvanja čestitosti i zaštite od bluda, te čuvanja pogleda od harama.

---

⁷⁰ Slike živih bića nacrtane rukom ili izrezbarene na drvetu i drugom, ili napravljene od gline i sl., su one na koje se odnose tekstovi prijatni za one koji slikaju.

2. Brak je uzrok smiraja svakog od supružnika, jer je Allah među njima učinio ljubav i samilost.

3. Brak je uzrok povećanja broja muslimana na šerijatom propisan način, kojim je istovremeno garantovana čestitost i neporočnost.

4. U braku, svaki od supružnika je na usluzi drugom i svaki od njih obavlja svoje dužnosti, koje su u skladu sa njegovom prirodom u kojoj ga je Allah stvorio.

Muškarac radi van kuće i stiče imetak kako bi mogao izdržavati suprugu i djecu. A žena radi unutar kuće, rađa, doji, odgaja djecu, priprema hranu i brine se o kući. Kada se muž vrati kući umoran i opterećen, u njoj pronalazi smiraj, koji mu odagna umor i brige, pa se druži sa svojom ženom i djecom, te žive smireno i sretno. Nema ništa sporno u tome da i žena zarađuje pored muža, ako se slože na tome, da zaradi za neke svoje potrebe ili da zaradom pomogne supruga. Međutim, uslov je da se poslom ne miješa s muškarcima i da bude daleko od njih, kao na primjer da radi od kuće, ili u svom imanju, ili imanju svoje porodice. A što se tiče poslova gdje je izložena miješanju s muškarcima, u fabrikama, kancelarijama, trgovinama i drugim mjestima, to joj nije dozvoljeno, niti je dozvoljeno mužu i njenoj porodici da joj takav posao dopuste, pa makar ona bila zadovoljna njime. Takav posao joj je zabranjen jer izlaže sebe i društvo kršenju vjerskih propisa i moralnom sunovratu. Sve dok je žena u svojoj kući, te nije izložena miješanju s muškaracima, biva sigurna od ruku griješnika i njihovih pogleda. Međutim, kada izađe među ljude, ona tada postaje kao janje među vukovima, i moguće je da ne prođe mnogo vremena, a da grješnici ne okaljaju njenu čast i dostojanstvo. Ukoliko mužu nije dovoljna jedna žena, Allah mu je dozvolio poligamiju, i to najviše četiri žene u

isto vrijeme, pod uslovom da bude pravedan u onom što je u stanju, poput stana, izdržavanja i noćenja. Kada je riječ o srčanoj ljubavi, tu nije dužan da bude pravedan, jer se ljubav ne može kontrolisati, te se zbog toga ne osuđuje. To je pravednost za koju Allah kaže da nije moguća:

[وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ] [النساء: 129]

{Vi nećete moći potpuno jednako pravedni biti prema suprugama svojim ma koliko to željeli.} [En-Nisa: 129]. Ajet se odnosi na ljubav i srčanu prisnost, i tu vrstu pravednosti Allah nije učinio preprekom za realizaciju poligamije, jer ona nije moguća. Allah je propisao višeženstvo Svojim poslanicima i svima onima koji su u stanju biti pravedni u stvarima u kojim je ona propisana, jer On najbolje zna šta je dobro za ljude. A poligamija je korisna i za muškarce i za žene, jer zdrav muškarac ima mogućnost da ispuni seksualne potrebe četiri žene i tako čuva njihovu čednost. Dok ako se ograniči na jednu ženu, kao što je to slučaj kod kršćana⁷¹ i drugih, a i nekih koji se pozivaju na islam, mogu se desiti sljedeće negativnosti:

Prva: Ako je muž vjernik, pokoran Allahu i boji Ga se, živeći uskraćen poligamije, može osjećati određeni nedostatak i uskraćivanje potrebe u nečemu što je dozvoljeno. Ukoliko ima samo jednu ženu, muž nije u stanju da uživa i ima spolni odnos u periodu zadnjih dana trudnoće, u postporođajnom i menstrualnom ciklusu, te kada je žena bolesna. U tom slučaju, on određeni dio života kao da provodi bez supruge, i to ukoliko mu se ona sviđa, i ukoliko se

---

⁷¹ Allahov vjerovjesnik Isa, a.s., nije zabranio poligamiju, nego su to učinili kršćani, povodeći se za svojih prohtjevima.

međusobno vole. Međutim, ako mu se ne sviđa, onda je situacije još gora i štetnija.

Druga: Ukoliko je muž griješnik i sklon prevari, on će onda učiniti blud i udaljiti se od svoje supruge. Mnogo je onih koji osuđuju poligamiju, a u isto vrijeme čine blud i preljubu, i to bez bilo kakvih ograničenja. Još gore od toga jeste što takvi postaju nevjernicima činom odbijanja propisanosti poligamije i borbe protiv nje, a znaju da je ona propisana.

Treća: Mnoge žene ne bi mogle stupiti u brak i imati djecu, ukoliko bi se zabranila poligamija. U tom slučaju, neke od njih će živjeti časno i pošteno, napuštene i usamljene, dok će druge živjeti nečasno, izložene griješnicima.

Poznato je da su žene mnogobrojnije zbog veće smrtnosti muškaraca, koji su izloženi većem stradanju u ratovima i na opasnim poslovima koje rade. Također, poznato je da su žene spremne za brak od samog punoljetstva, dok svi muškarci nisu spremni. Zatim, mnogi od njih se ne mogu oženiti zbog nemogućnosti plaćanja vjenčanog dara, troškova bračnog života itd. Sve ovo nam govori da je islam pravedan i samilostan prema ženama. A što se tiče onih koji se bore protiv zakonite poligamije, oni su neprijatelji ženi, boljitku i vjerovjesnicima. Jer je poligamija sunnet Allahovih poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji su imali više žena, i to sve u granicama Allahovih propisa.

Što se tiče ljubomore i tuge koju žena osjeća kada njen muž uzme drugu ženu, to je emocionalna stvar, a emocije nemaju prednost nad vjerozakonom. Žena ima pravo prije braka, da uslovi da se muž ne ženi sa više žena. Ukoliko on prihvati, onda je obavezan sprovesti taj uslov. Međutim, ako i pored toga odluči da se ženi još jednom, ona ima pravo da bira između ostanka u braku i njegovog prekida.

On u tom slučaju neće imati pravo uzeti od nje ništa od onoga što joj je dao.

Allah je propisao razvod braka, posebno u slučajevima neslaganja i razdora među supružnicima, ili u slučaju da jedan od supružnika ne voli drugog, a sve s ciljem da ne žive u nesreći i neslozi, te kako bi svaki od supružnika našao nekog s kim će biti zadovoljan i sretan do kraja života, a i na budućem svijetu⁷² ako svako od njih umre u islamu.

Deseto: Zdravlje

U islamu su sadržane sve osnove medicine. U Kur'ansko-hadiskim tekstovima su spomenute mnoge psihičke i fizičkih bolesti, kao i lijek za njih, bilo da se radi o fizičkom lijeku ili duhovnom. Allah Uzvišeni kaže:

﴿وَنَزَّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ [الإسراء: 82]

{Mi objavljujemo u Kur'anu ono što je lijek i milost vjernicima.} [El-Isra: 82] Poslanik Muhammed, **sallallahu alejhi ve sellem**, je rekao: "Allah nije dao bolest, a da nije dao za nju lijek, poznaje ga onaj ko je upućen, a ne poznaje ga onaj koji nije."⁷³

---

⁷² Dobre, poštene žene muslimanke (koje nisu udate ili su razvedene), kada ih Allah uvede u Džennet, birat će među muškarcima Dženneta za muževe one kojima su zadovoljne. Žena muslimanka, kada umre, ukoliko je bila udavana više puta, birat će onog muža koji joj je bio najdraži na dunjaluku, ukoliko bude džennetlija.

⁷³ Ahmed (1/377,413,453), Ibn Madže (2/340), Ibn Hibban (1394), Hakim (4/196), a Albani ga je ocijenio ispravnim u djelu Es-Silsiletu-sahihah (451).

I rekao je, **sallallahu alejhi ve sellem**: "Liječite se, ali se nemojte se liječiti **zabranjenim**."⁷⁴U Ibnul-Kajjimovoj knjizi Zadul-me'ad fi hedji hajril-ibad navodi se detaljno obrazloženje ovoga. To je jedna od najkorisnijih, najispravnijih i najsveobuhvatnijih knjiga kojim se pojašnjava islam i životopis Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**.

Jedanaesto: Ekonomija, trgovina, industrija i poljoprivreda:

ono što ljudima treba od vode, hrane, javnih dobara, komunalnih prduzeća koja se brinu za čistoću gradova i sela, raznih službi za popravke i održavanje, službe za regulisanje saobraćaja i borbu protiv kriminala, prevara itd., sve je to u islamu detaljno objašnjeno.

Dvanaesto: Ukazivanje na skrivene neprijatelje i put spasa od njih.

Allah Uzvišeni je u Časnom Kur'anu, jasno stavio do znanja svom robu muslimanu da ima neprijatelje koji ga žele odvući u propast na ovom i budućem svijetu, ako im se bude pokorio i slijedio ih. Pa ga je upozorio na njih i pojasnio mu put spasa od njih:

Prvi od njih je prokleti šejtan, onaj koji motiviše ostale neprijatelje i okreće ih protiv čovjeka. On je neprijatelj našeg oca Adema i naše majke Have, koji ih je izveo iz Dženneta. I on je stalni neprijatelj Ademovog potomstva do kraja svijeta i uporno radi na tome da ih odvede u nevjerstvo, kako bi vječno završili u Vatri. Da nas Allah sačuva od nje! Ako ne uspije navesti čovjeka na

---

⁷⁴ Ebu Davud (3874),a Albani ga je ocijenio ispravnim u djelu Sahihul-džami' (1762).

nevjerovanje, trudi se da ga navede da poćini grijehe koji ga izlađu Allahovoj srdđbi i kazni.

Šejtan je nevidljiv, kreće se po ćovjeku krvnim ųilama, unosi sumnje u njegovo srce i uljepšava zlo, kako bi ga ućinio. Put spasa od njega, onako kako je Allah Uzvišeni to pojasnio, je da ćovjek, kada se naljuti ili ųeli ućiniti grijeh, proući: "Utjećem se Allahu od prokletog šejtana." Tada srdđba neće imati uticaja, niti će pristupiti grijehu. Ćovjek treba znati da je onaj poticaj na zlo koji osjeća u sebi, da je to od šejtana, kako bi ga odveo u propast, a zatim ga se odrekao. Allah Uzvišeni je rekao:

﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾

[فاطر:6]

{Šejtan je, uistinu, vaš neprijatelj, pa ga takvim i smatrajte! On poziva pristaše svoje da budu stanovnici Vatre.} [Fatir: 6].

Drugi neprijatelj je strast. To je unutrašnji poriv koji navodi ćovjeka da nešto ųeli ili ne, poput ųelje za odbijanjem i neprihvatanjem istine, ili ųelje za odbijanjem Allahovih propisa, zato što se kose sa onim što on hoće. U to se ubraja i davanje prednosti prohtjevima nad istinom i pravdom. Naćin spasa od ovog neprijatelja je da se rob utjeće Allahu Svemogućem od slijeđenja vlastitih prohtjeva, i da se ne odaziva prohtjevima i da ih ne slijedi. Već treba da kaųe i prihvati istinu, makar bila gorka, te da kod Allaha zatraųi spas od šejtana.

Treći neprijatelj: Duša koja naređuje zlo. Ona ćini da mu se javi ųelja za ćinjenjem onoga što je zabranjeno poput bluda, konzumiranja alkohola, neopravdanog izostavljanja posta u ramazanu i dr. Jedan od puteva spasa od ovog neprijatelja jeste

traženje utočišta kod Allaha od zla samog sebe i od šejtana, te strpljivost u nastojanju da ne učini taj haram i da ga ostavi radi Allahovog zadovoljstva. Ovako se treba ponašati kao i u slučaju kada ostavlja hranu i piće koje voli, ali mu štete ako ih konzumira. Isto tako, treba biti svjestan da ta strast brzo prolazi i da nakon nje slijedi žalost i dugo kajanje.

Četvrti neprijatelj: Šejtani u ljudskom liku. To su grijешni ljudi s kojima se šejtan poigrava, pa čine nedjelja i uljepšavaju ih drugim. Put spasa od takvih jeste da se na njih upozorava i da se od njih udalji i ne druži sa njima.

Trinaesto: O uzvišenom cilju i sretnom životu:

Uzvišeni cilj ka kojem je Svemogući Allah usmjerio Svoje robove, muslimane, nije ovozemaljski život i prolazna dobra koja on sadrži, već je to priprema za istinsku budućnost, koja je vječna: ahiretski život nakon smrti. Iskreni musliman djeluje u ovom životu, smatrajući ga da je on sredstvo za onosvjetski život i njiva na kojoj sije ono što će tamo požnjeti, a ne da je on cilj sam po sebi.

On ima na umu Allahove riječi:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات:56]

{Džinove i ljude sam stvorio samo zato da Mi robuju.} [Ez-Zarijat: 56]

I Allahove riječi:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْتَرْقِبْ نَفْسَ مَا قَدَّمْتُمْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (18) وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ (19) لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ (20)﴾ [الحشر:18-20]

{O vi koji vjerujete, Allaha se bojte, i neka svaki čovjek gleda šta je za sutra pripremio, i Allaha se bojte. Allah, zaista, u potpunosti zna ono što radite.} [18] {I ne budite kao oni koji su zaboravili Allaha, pa je On učinio da sami sebe zaborave; oni su baš buntovnici.} [19] {Nisu jednaki stanovnici Džehennema i stanovnici Dženneta; stanovnici Dženneta baš su uspješni.} [20] [El-Hašr: 18-20].

I govor Uzvišenog Allaha:

﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ (7) وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ (8)﴾ [الزلزلة: 7-8]

{Onaj ko bude uradio koliko trun dobra - vidjet će ga,} {a onaj ko bude uradio i koliko trun zla - vidjet će ga.} [Ez-Zelzele: 7-8].

Iskreni musliman se prisjeća ovih i drugih sličnih veličanstvenih ajeta, kojim Allah upućuje svoje robove na svrhu zbog koje ih je stvorio, i podsjeća ih na budućnost koja ih neminovno čeka. Stoga se on priprema za tu istinsku, vječnu budućnost, iskreno obožavajući Allaha Jedinog i čineći ono sa čime je On zadovoljan, sve to nadajući se postizanju Njegovog zadovoljstva i počasti na oba svijeta, te u konačnici, ulasku u džennet. Počast u životu na ovom svijetu se ogleda u ugodnom životu, pod Allahovom zaštitom i uputom, pa gleda Njegovim svjetlom, izvršava ibadete koje mu je naredio, uživa u došaptavanju sa Njim i spominje Ga srcem i jezikom, što mu ulijeva smirenost u srce.

Ljubazan je prema ljudima u svojim riječima i djelima, pa od čestitih među njima čuje priznanje za svoju dobrotu i dove za njega, koje ga usrećuju i čine mu prsa prostranim. Dok s druge strane, od zavidnika čuje negiranje vlastitog dobročinstva, međutim, to ga ne spriječava da im i dalje čini dobro, jer on time traži samo Allahovo lice i nagradu. Čuje i ismijavanje vjere od strane zlikovaca koji mrze vjeru i njene sljedbenike, te doživljava uznemiravanja, koja ga podsjećaju na Allahove poslanike i njihova iskušenja, pa je svjestan

da je sve to na Njegovom putu, što mu povećava ljubav prema islamu i ustrajnost na njemu. On privređuje vlastitim rukama u kancelariji, na farmi, u prodavnici, u fabrici, kako bi bio od koristi islamu i muslimanima i kako bi dobio nagradu od Allaha onoga dana kada ga sretne sa svojom iskrenom namjerom. Također, kako bi stekao halal opskrbu, koju će trošiti na sebe i svoju porodicu, i od toga davati milostinju. Tako živi ispunjenog srca, časno i zadovoljno, nadajući se Allahovoj nagradi, Koji voli jakog i korisnog vjernika, koji jede, pije i spava bez pretjerivanja, s ciljem da osnaži svoje tijelo za pokornost Allahu. On živi sa svojom ženom kako bi nju i sebe sačuvao od onoga što je Allah zabranio, i da bi izrodili djecu, koja se samo Allahu klanjaju i mole za svoje roditelje, žive i mrtve, pa im se dobra djela pišu i nakon smrti. Također, da se poveća broj muslimana, zbog čega će imati nagradu kod Uzvišenog Allaha. On Allahu zahvaljuje na svakoj blagodati koju dobije tako što je koristi u pokornosti Njemu, priznajući da je ona samo od Allaha, čime opet postiže Njegovu nagradu. On zna da je ono što ga ponekad zadesi od gladi, straha, bolesti i nesreće, ispit od Allaha, da provjeri stepen njegovog strpljenja i zadovoljstva Njegovom odredbom, a On to već zna⁷⁵. Stoga je strpljiv, zadovoljan i zahvalan Allahu na svakom stanju, nadajući se Njegovoj nagradi koju je pripremio za strpljive, pa mu nesreća postaje lahka i on je prihvata, kao što bolesnik prihvata gorčinu lijeka, nadajući se izlječenju.

---

⁷⁵ Uzvišeni Allah naređuje i zabranjuje ljudima, i unaprijed zna ko će Mu se pokoriti, a ko neće. On to čini kako bi izašlo na vidjelo ono što je u Njegovom znanju, kako bi svako po zasluži dobio nagradu ili kaznu za ono što je činio, tako da grješnik neće moći reći: "Moj mi je Gospodar učinio nepravdu, kaznio me je za grijeh koji nisam učinio." Allah Uzvišeni kaže: {A tvoj Gospodar nije nepravedan prema svojim robovima.} [Fussilet: 46].

Ukoliko musliman bude proveo život izvršavajući Allahove naredbe, radeći za istinsku i vječnu budućnost, kako bi postigao vječnu sreću koja neće biti ničim prekinuta, onda će, bez imalo sumnje, živjeti sretno na oba svijeta. Allah Uzvišeni kaže:

﴿تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾

[الفصص:83]

{Taj drugi svijet daćemo onima koji ne žele da se na Zemlji ohole i da nered čine, a one koji se Allaha boje čeka sretan kraj.} [Sura El-Kasas: 83]. Istinu je rekao Uzvišeni Allah, i kada je rekao:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم

بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ [النحل:97]

{Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život i doista ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili.} [En-Nahl: 97]. U prethodnom i sličnim ajetima, Svemogući Allah nas obaviještava da On nagrađuje dobre ljude i dobre žene, koji Mu se pokoravaju tražeći Njegovo zadovoljstvo, trenutnom nagradom na ovom svijetu, koja se ogleda u srećnom i dobrom životu, i odgođenom, vječnom nagradom, nakon smrti, koja se ogleda u vječnom uživanju u džennetu. O tome Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Čudan li je slučaj vjernika! Svako stanje u kojem se nađe je dobro za njega, a to nije slučaj ni sa kim drugim osim sa vjernikom. Ako ga zadesi kakva radost on se na njoj zahvali, pa zato bude nagrađen, a ako ga zadesi kakva nedaća on se strpi, pa i za to bude nagrađen."⁷⁶

---

⁷⁶ Hadis bilježe: Muslim (2999), Ahmed (4/332) i Darimi (2777).

Sve spomenuto ukazuje da se samo u islamu nalazi ispravan racio i ispravan kriterij za određivanje dobrog i lošeg, te jedan potpun i pravedan sistem. Stoga se sva mišljenja i teorije u psihologiji, društvu, obrazovanju, politici i ekonomiji, i ostalim ljudskim sistemima moraju korigovati u svjetlu islama i na njega oslanjati. U suprotnom, neće imati uspjeha, nego će im biti izvor nesreće na oba svijeta.

***

Peto poglavlje: Pojašnjenje određenih nejasnoća i sumnji

Prvo: Oni koji nanose zlo islamu: Oni koji najviše nanose štetu islamu su dvije kategorije:

Prva kategorija: Ljudi koji tvrde da su muslimani, međutim, svojim riječima i djelima rade suprotno islamu, pa čine djela od kojih je islam čist. Oni ne predstavljaju islam i nije ispravno pripisivati njihove postupke islamu. Oni su:

(a) Ljudi iskrivljenog vjerovanja:

poput onih koji obilaze grobove i mole se onim koji su u njima da im ispune potrebe, vjerujući da mogu donijeti neku korist ili otkloniti štetu⁷⁷...itd.

---

⁷⁷ Poput haridžija, koji su uglavnom rezultat spletke neprijatelja, koji u ime islama ubijaju nevine.

(b) Oni koji su lišeni morala i vjere:

Oni ne izvršavaju Allahove naredbe i krše Njegove zabrane, kao što je blud, pijenje alkohola itd., vole Allahove neprijatelje i oponašaju ih.

(c) Među onima koji čine zlo islamu su

i muslimani čija je vjera u Allaha slaba i njihova primjena vjere nepotpuna. Takvi ne izvršavaju stroge vjerske dužnosti u potpunosti, ali ih i ne ostavljaju u potpunosti, te čine neke zabranjene stvari, koje nisu dostigle stepen širka i nevjerstva. Uobičajili su činjenje djela, od kojih je islam čist, i koja se smatraju velikim grijesima, poput: laganja, varanja, kršenja obećanja, zavisti... Takvi čine zlo islamu, jer nemuslimani koji ne poznaju islam, misle da im islam to dozvoljava.

Druga kategorija su neprijatelji islama, koji ga mrze, od kojih su: orijentalisti, Jevreji, kršćanski misionari i ostali koji hode njihovim stopama u smišljanju pakosti protiv islama, koji su srditi zbog njegove savršenosti, tolerancije i brzine širenja. Također, zato što je islam vjera koja je u skladu sa ljudskom prirodom⁷⁸, koju čisto srce prihvata čim mu se predstavi. Svaki nemusliman živi u tjeskobi i osjeća nezadovoljstva svojom vjerom, odnosno ideologijom koju slijedi, iz razloga što je ona u suprotnosti s prirodom u kojoj ga je

---

⁷⁸ Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Svako dijete se rađa sa urođenim islamom, pa ga roditelji preobrate u židova, kršćanina ili vatropoklonika." (Bilježe ga Buhari (1292) i Muslim (2658)). U ovom hadisu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam govori da je svaki čovjek rođen sa urođenim islamom. Kada bi ostao u takvoj prirodi, sigurno bi izabrao islam. Prihvatanje judaizma, kršćanstva ili vatropoklonstva, kao i drugih vjera i pravaca biva zbog toga što se ljudi odgajaju i odrastaju u takvom okruženju.

Allah stvorio. Dok istinski musliman, jedini živi sretan i zadovoljan svojom vjerom, jer je ona istinska vjera od Allaha propisana, i jer je ona u skladu sa čistom ljudskom prirodom. Zato kažemo svakom kršćaninu, svakom Jevreju i svakom drugom nemuslimanu: Vaša djeca su rođena sa urođenim islamom, međutim, vi i njihove majke ih izvodite iz islama pogrešnim odgojom u nevjerstvu. To je ono po čemu se islam razlikuje od drugih vjera i svjetonazora.

Ovi zlobni orijentalisti i misionari namjerno kleveću islam i Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**:

1. Poricanjem njegove poslanice.
2. Pripisivanjem mu raznih mahana, a Allah ga je, uprkos njihovim riječima, učinio sačuvanim od griješenja i nedostataka.
3. Krivljenjem slike o nekim pravednim islamskim propisima, koje je propisao Sveznajući Allah, s ciljem udaljavanja ljudi od njih.

Međutim, Allah poništava njihove spletke, jer se oni bore protiv Istine koja uvijek biva gornja. Allah Uzvišeni kaže:

﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ (8) هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ (9)﴾ [الصف: 8-9]

{Oni žele utrnuti Allahovo svjetlo ustima svojim, a Allah će upotpuniti svjetlo Svoje, makar to mrzili nevjernici.} {On je poslao Poslanika Svoga s uputom i pravom vjerom, da bi je uzdigao iznad svih vjera, makar to mrzili mušrici.} [Es-Saff: 8-9].

Drugo: Izvori islama

Ako želiš, o razumni čovječe, da upoznaš islam u njegovom istinskom ruhu, onda čitaj Kur'an Časni i vjerodostojne hadise poslanika Muhameda, **sallallahu alejhi ve sellem**, zapisane u Sahihu Buharije i Muslima, Muveti imama Malika, Musnedu imama Ahmeda b. Hanbela, Sunenu Ebu Davuda, Sunenu Nesaija, Sunenu

Tirmizija, Sunenu Ibn Madže i Sunenu Darimija. Pročitaj biografiju Poslanika od Ibn Hišama, tumačenje Kur'ana od strane velikog učenjaka Ismaila Ibn Kesira i knjigu Zadul-Me'ad, učenjaka Muhammeda Ibnul-Kajjima, i slične knjige imama islama, sljedbenika monoteizma koji pozivaju u islam argumentovano i s dokazima, poput šejhul-islama Ahmeda b. Tejmije, i imama reformatora Muhammeda Ibn Abdul-Vehhaba, putem kojeg je, zajedno sa Muhammom Ibn Saudom, Allah osnažio vjeru i tevhid na Arapskom poluostrvu i nekim drugim mjestima u XII vijeku po Hidžri sve do danas, nakon što se na tim mjestima bio raširio širk.

Što se tiče knjiga orijentalista i sekti koje se pripisuju islamu, a koje su mu oprečne, većina njih je već spomenuta, neke od njih napadaju ashabe Allahovog Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**, ili neke od njih. Također, upućuju uvrede ili klevete prema učenjacima koji pozivaju u tevhid, kao što su: Ibn Tejmije, Ibnul-Kajjim i Muhammed ibn Abdulvehhab. To su knjige u kojim brane svoje zablude, pa se pripazi da ne budeš obmanut njima i da ih čitaš.

Treće: Islamske pravne škole

Svi muslimani su jednog pravca, a to je islam sa svojim izvorima, Kur'anom i hadisima Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**. Što se tiče četiri pravne škole u islamu: hanbelijske, malikijske, šafijske i hanefijske, one predstavljaju škole islamskog prava (fikha), čiji su osnivači i njihovi učenici, veliki islamski učenjaci, izučavali islamske propise i njihove izvore kur'ansko-hadiske tekstove. Razilaženje koje postoji među tim školama je u rijetkim, sporednim pitanjima vjere. Svaki od osnivača tih škola je naređivao svojim učenicima da zastupaju samo onaj stav koji je utemeljen na Kur'anu i hadisu, pa makar to bio stav druge strane.

Musliman nije zadužen slijedenjem nijednog od tih mezheba, već je dužan da se vraća na Kur'an i hadise. Kada je riječ o devijantnim djelima i pojavama koja kod kaburova čine mnogi oni koji se pripisuju ovim školama, u vidu obilaženja oko njih i traženja pomoći od njihovih stanovnika, te pogrešnih tumačenja Allahovih svojstava, to je u suprotnosti sa stavovima koje su zastupali imami tih mezheba, jer su oni u vjerovanju slijedili dobre prethodnike, prve odabrane generacije (selefu salih), koje su spomenute prilikom govora o spašenoj skupini.

Četvrto: Sekte koje izlaze iz okvira islama:

U islamskom svijetu postoje sekte koje se pripisuju islamu i tvrde da su muslimani, međutim, oni to u suštini nisu, jer su njihova ubjeđenja, ustvari nevjerstvo u Allaha, Njegove ajete i Njegovu jednoću. Neke od tih sekti su:

1. Batinije ili ezoteristi (sufijska sekta, op.prev.)

Ova sekta vjeruje u hulul (utjelovljenje) i reinkarnaciju. Također, vjeruju da vjerski tekstovi imaju svoje batin (ezoterijsko ili unutrašnje) značenje koje se razlikuje od egzoterijskog ili vanjskog (zahir) značenja, na koje je je ukazao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koje je predmet konsenzusa među muslimanima. Ta ezoterijska značenja, oni izmišljaju kako im se prohtije i shodno onom što im odgovara⁷⁹. Njihovo porijeklo vodi od židova,

---

⁷⁹ Batinije imaju razne nazive i podijeljeni su na mnoštvo sekti, koje su raširene u Indiji, Šamu, Iranu, Iraku i drugim zemljama. Njihova neispravna ubjeđenja su detaljno pojasnili brojni raniji učenjaci, od kojih je: Šehrestani u knjizi El-Milel ven-Nihal. Također, njihova uvjerenja su pojasnili i neki potonji učenjaci,

vatropoklonika i filozofa ateista iz Perzije, u vremenu kad su je muslimani osvojili, koji su se okupili i dogovorili da osnuju svoju školu unutar islama, sa ciljem unošenja raskola među muslimanima i zbrke u mišljenjima vezanim za značenja Kur'ana. Osnovali su ovaj pravac, pozivali njemu, pripisivali se porodici Poslanika i tvrdili da zastupaju njihovu strana, kako bi što više pridobili i zaveli mase, što se i desilo sa mnogim nezalicima koje su odveli u zabludu.

2. Od tih sekti su kadijanije koje se pripisuju

Gulamu Ahmedu El-Kadijaniju, koji je bio poznat po tvrdnji da je vjerovjesnik, pozivajući mase u Indiji i njenoj okolini da vjeruju u njega. Britanci su koristili njega i njegove sljedbenike tokom kolonizacije Indije i obilno ih finansirali, sve dok nije pridobio mnoge nezallice kao sljedbenike. Sljedbenici ove sekte su vanjštinom prikazivali islam, međutim, sav trud su ulagali da ga sruše i izvedu ljude iz njega. Knjiga po kojoj je poznat ovaj Kadijani nosi naziv Tasdiku berahini ahmedije, u kojoj on tvrdi da je vjerovjesnik i krivo tumači islamske tekstove. Od primjera toga što tvrdi je da je džihad...

...u islamu dokinut i da je obaveza svim muslimanima da se predaju Englezima. U to vrijeme napisao je i knjigu Tirjakul-kulub. Umro je 1908. godine, nakon što je zaveo mnoge, a u predvođenju ove zabludjele skupine ga je naslijedio čovjek po imenu El-Hakim Nuruddin.

---

te ukazali na nove sekte: Kadijanije, Behaije i dr. Među učenjacima koji su pojasnili uvjerenja tih sekti su: Muhammed Seid Kejlani u djelu Zejlul-milel ven-nihal, šejh Abdul-Kadir Šejbe El-Hamed, profesor na Islamskom univerzitetu u Medini, u svojoj knjizi: El-Edjan vel-firek vel-mezahibul-mu'asirah.

3.Među ezoterijskim grupama koje izlaze iz okvira islama jesu i Behaije,

koju je početkom devetnaestog stoljeća u Iranu osnovao čovjek po imenu Ali Muhammed ili Muhammed Širazi, koji je pripadao šijama dvanaestoimamijama. Od njih se odvojio i osnovao svoj pravac, kako je preneseno od njega, u kojem je tvrdio da je on očekivani Mehdi, a zatim je tvrdio da je on utjelovljenje Allaha Uzvišenog i da je postao bog ljudima, a Allah je uzvišen i čist od onoga što iznose nevjernici. Porekao je i proživljenje nakon smrti, polaganje računa, Džennet i Vatra. Slijedio je put nevjernika brahmanista i budista. Izjednačio je jevreje, kršćane i muslimane tvrdeći da među njima nema razlike, a onda je negirao poslanstvo Muhameda, **sallallahu alejhi ve selle**, i mnoge islamske propise. Nakon njegove smrti ga je naslijedio njegov zamjenik El-Beha, koji je širio tu ideologiju i zadobio mnoge sljedbenike, pa je sekta pripisana njegovom imenu i nazvana Behaije.

4. Od sekti koje izlaze iz okvira islama, makar njeni pripadnici tvrdili da su muslimani,

klanjali, postili i obavljali hadž, jeste mnogobrojna sekta, čiji pripadnici smatraju da je Džibril iznevjerio u dostavi poslanice, pa ju je dostavio Muhamedu, **sallallahu alejhi ve sellem**, umjestop Aliji. Neki čak tvrde da je Alija ustvari Allah. Pretjerali su u veličanju njegovih potomaka, njegove supruge Fatime i njene majke Hatidže, radijellahu anhum. Neki od njih čak smatraju da su oni božanstva pored Allaha, pa im se mole, misleći da su bezgriješni i da je njihov položaj kod Allaha iznad položaja Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**.

Oni govore da je Kur'an, koji se sad nalazi kod muslimana, bio podložen dodavanju i oduzimanju. A za sebe su izmislili posebne "kur'ane", u kojim su izmišljali i ubacivali ajete i sure po svome nahođenju. Oni vrijeđaju najbolje muslimane nakon Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: Ebu Bekra i Omera, također i majku vjernika, Aišu, radijellahu anhum U blagostanju i teškoći se mole Aliji i njegovim potomcima, dozivajući ih pored Allaha. A Alija i njegovi potomci su čisti od takvih ljudi koji pored Allaha uzimaju druga božanstva, koji iznose laži na Allaha i krive Njegove riječi. Uzvišen neka je Allah i daleko iznad onoga što oni govore⁸⁰.

A ove nevjerničke sekte koje smo spomenuli su samo neke od sekti koje se pripisuju islamu, dok u stvarnosti rade na njegovom urušavanju. Zato znaj o ti razumom obdareni, i o ti vjerniče, ma gdje bio, da islam nije samo tvrdnja, nego je on spoznaja Kur'ana i hadisa Poslanika, **sallallahu alejhi ve sellem**, i postupanje po njima. Razmisli o Kur'anu i hadisima, pa češ pronaći uputu, svjetlost i pravi put koji vodi ka sreći i uživanju u dženetskim baščama kod Gospodara svjetova.

***

Poziv u spas

Razumni čovječe, koji još nisi prihvatio islam, upućujem ti ovaj poziv u spas i sreću, i poručujem ti sljedeće:

Sačuvaj se od Allahove kazne nakon smrti, prije svega u kaburu, a onda i u Vatri.

---

⁸⁰ Među njihove postupke kojima iskrivljuju sliku islama ubraja se i udaranje lancima i noževima po licu i prsima i tijelu.

Spasi se vjerovanjem i prihvatanjem Allaha kao Gospodara, Muhameda kao poslanika i islama kao vjere. Iskreno izgovori: La ilahe illellah Muhammedun rasulullah, obavljaš pet namaza, izdvajaj zekat, posti ramazan i obavi hadž ako si u mogućnosti.

Obznani svoj islam Allahu, jer bez toga nema sreće i spasa⁸¹.

Kunem ti se Allahom, osim kojeg drugog boga nema, da je islam jedina prava vjera i da pored nje nijedna druga neće biti prihvaćena. Kao svjedoke prizivam Allaha i Njegove meleke, kao i sva stvorenja, da nema istinskog boga osim Allaha, da je Muhammed Njegov poslanik, da je islam istina i da sam ja musliman.

Molim Allaha da me usmrti kao istinskog muslimana, kao i moje potomke i svu braću muslimane, da nas sastavi u džennetskim baščama sa iskrenim i povjerljivim vjerovjesnikom Muhamedom, sallallahu alejhi ve sellem, i svim drugim vjerovjesnicima, s njegovom porodicom i ashabima. Molim Allaha da podari korist u ovoj knjizi svakom onome ko je bude čitao ili slušao. Jesam li vam dostavio? Allahu, budi svjedok da jesam!

A Allah najbolje zna. Donosimo salavat i selam na poslanika Muhameda, njegovu porodicu i ashabe, i neka je najpotpunija pohvala Allahu Gospodaru svjetova.

***

---

⁸¹ Spas na ovome svijetu je u vidu sretnog i ispunjenog života, a spas na onome svijetu je ulaskom u Džennet.

Sommaire

Istinska vjera	2
Uvod i posveta	4
Prvo poglavlje: Spoznaja Allaha [1] Stvoritelja Veličanstvenoga.....	5
Prvi dokaz:.....	5
Opće značenje citiranog ajeta:.....	6
Opće značenje citiranog ajeta:.....	7
Drugi dokaz:	8
Treći dokaz:	8
Četvrti dokaz:	8
Peti dokaz:.....	9
Šesti dokaz:	9
Sedmi dokaz:	9
Osmi dokaz:.....	9
Deveti dokaz:.....	9
Deseti dokaz:	10
Značenje ajeta:.....	10
Opće značenja ajeta:.....	14
Opće značenje ajeta:.....	17
Drugo poglavlje: Spoznaja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem	20
Opće značenja ajeta:.....	26
Treće poglavlje: Spoznaja istinske vjere - islama.....	27

Definicija islama.....	28
Opće značenje ajeta:.....	28
Opće značenja ajeta:.....	29
Opće značenje ajeta:.....	30
Ruknovi (temelji) islama	31
Prvi temelj:.....	31
Zadatak sa kojim je Allah poslao poslanike	42
Značenje ajeta:.....	44
Drugi temelj islama: Obavljanje namaza	45
Opće značenje ajeta:.....	46
Propisi vezani za namaz	47
Četvrti islamski temelj: Post.....	55
Način i opis posta:.....	55
Post u sebi sadrži mnogobrojne koristi, a najvažnije su:	55
Peti temelj islama: Hadž	57
Način obavljanja hadža i umre:.....	59
Vjerovanje.....	67
Vjerovanje u odredbu znači:	69
Musliman je dužan vjerovati u sve što je spomenuto.	70
Savršenstvo vjere islama	70
Komentar spomenutih ajeta:.....	71
Četvrto poglavlje: Islamski sistem	72
Prvo: Znanje	72
Nauka se u islamu dijeli na nekoliko vrsta, shodno obaveznosti:..	74

Drugo: Vjerovanje	74
Treće: Međuljudski odnosi.....	75
Četvrto: O samokontroli i srcu vaizu kod vjernika	77
Peto: Solidarnost društva i međusobno potpomaganje	78
Šesto: Unutarnja politika	79
Sedmo: Vanjska politika	82
Osmo: Sloboda	84
(a) Sloboda vjerovanja	84
Djela koja ruše čovjekov islam su mnogobrojna, a najpoznatija od njih su:	85
b) Sloboda mišljenja.....	88
c) Lična sloboda.....	88
d) Sloboda prebivališta	89
e) Sloboda zarađivanja.....	89
Deveto: Porodica	90
Mudrost propisanosti braka.....	90
Deseto: Zdravlje.....	94
Jedanaesto: Ekonomija, trgovina, industrija i poljoprivreda:	95
Dvanaesto: Ukazivanje na skrivene neprijatelje i put spasa od njih.	95
Trinaesto: O uzvišenom cilju i sretnom životu:	97
Peto poglavlje: Pojašnjenje određenih nejasnoća i sumnji	101
Prvo: Oni koji nanose zlo islamu: Oni koji najviše nanose štetu islamu su dvije kategorije:	101
(a) Ljudi iskrivljenog vjerovanja:	101

(b) Oni koji su lišeni morala i vjere:	102
(c) Među onima koji čine zlo islamu su.....	102
Drugo: Izvori islama	103
Treće: Islamske pravne škole	104
Četvrto: Sekte koje izlaze iz okvira islama:	105
1. Batinije ili ezoteristi (sufijska sekta, op.prev.)	105
2. Od tih sekti su kadijanije koje se pripisuju.....	106
3.Među ezoterijskim grupama koje izlaze iz okvira islama jesu i Behaije, ...	107
4. Od sekti koje izlaze iz okvira islama, makar njeni pripadnici tvrdili da su muslimani,.....	107
Poziv u spas.....	108

موسوعة المصطلحات الإسلامية
TerminologyEnc.com

موسوعة تضم ترجمات المصطلحات الإسلامية وشروحها بعدة لغات

موسوعة الأحاديث النبوية
HadeethEnc.com

موسوعة تضم ترجمات للأحاديث النبوية وشروحها بعدة لغات

موسوعة القرآن الكريم
QuranEnc.com

موسوعة تضم تفاسير وتراجم موثوقة لمعاني القرآن الكريم

IslamHouse.com

مرجعية مجانية إلكترونية
موثوقة للتعريف بالإسلام

منتقى
المحتوى الإسلامي

موسوعة تضم الملتقى من
المحتوى الإسلامي باللغات

الإسلام 100 أكثر من

جمعية خدمة المحتوى
الإسلامي باللغات

جمعية الدعوة
وتوعية الجاليات بالربوة

